

วารสารบริหารรัฐกิจ

สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนตุลาคม 2556 – มกราคม 2557

ISSN : 2287-0725

วารสารสำนักวิชาบริหารรัฐกิจ นับเป็นปีที่ 2 และเป็นฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2556 – มกราคม 2557) เป็นการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและบุคคลทั่วไป โดยเป็นสื่อส่งเสริมการสร้างความรู้และองค์ความรู้ในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ รวมจำนวน 8 เรื่อง

ในนามของกองบรรณาธิการวารสารบริหารรัฐกิจ ขอขอบคุณทุกฝ่ายที่ได้สนับสนุนวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการไปสู่นักวิชาการและบุคคลทั่วไปที่สนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์และนักวิชาการที่ได้ส่งบทความจำนวนมากตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ทุกท่านที่ตรวจสอบงานวิชาการ แต่เนื่องจากข้อจำกัดทางกระบวนการจัดทำจึงไม่อาจจัดพิมพ์ได้ทั้งหมดในคราวเดียวและท้ายที่สุดกองบรรณาธิการใคร่ขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจติดตามวารสารบริหารรัฐกิจ ของสำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กองบรรณาธิการ

วัตถุประสงค์

- ▶ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานและทรงสนะทางวิชาการสาขารัฐประศาสนศาสตร์ให้แก่บุคคลทั่วไป
- ▶ เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทัศนะ และแนวคิดด้านรัฐประศาสนศาสตร์
- ▶ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการเสนอผลงาน บทความ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัย

เจ้าของ

สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ : 053-776131

โทรสาร : 053-776131

Homepage : <http://pub.crru.ac.th>

ISSN : 2287-0725

กองบรรณาธิการกิตติมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพล อารีนิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัชย์ มุ่งไธสงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลิ้มตระกูล
รองศาสตราจารย์ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง

กองบรรณาธิการ

อาจารย์ทับทิม สุขพิน
อาจารย์เนรมิตร จิตรรักษา
อาจารย์ณัฐพงศ์ รังงาม
อาจารย์นพวรรณ ธรรมสิทธิ์
อาจารย์วีราดวง สมเนาศักดิ์
อาจารย์ปฐมทัศน์ บรรณเลิศ
อาจารย์จรรยา แดนนาเลิศ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ [ตุลาคม-มกราคม, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม, มิถุนายน-กันยายน]

วารสารบริหารรัฐกิจ

สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนตุลาคม 2556 – มกราคม 2557

ISSN 2287-0725

สารบัญ CONTENTS

6

ผลกระทบของประชากรแฝง ในเขตเทศบาลตำบลบันนัง

The Effect of the Underlying Populations
in Bandu Sub District Municipality

อาจารย์ทับทิม สุรพิน และ อาจารย์ณัฏพรพรรณ ธรรมลิขิตี

23

แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาค้อ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
Guidelines to Promote Returning Tourists Visiting
Chae Son National Park, Mueang Pan District, Lampang Province

นายนิติศ อนุ

43

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

ในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5

Expected Characteristics of Leaders in Behaviorist Approach
by Non-commissioned Police Officers
in Investigation Division, Provincial Police Region 5

ร้อยตำรวจเอกนริชฎ์ กันทะ

58

ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Local Administrative Organization Administrators' Knowledge of Good Governance
Principles : A Case Study of Muang District, Phayao Province

นายภาคภูมิ เชื้ออยู่นาน

74

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

People's Participation in the Development Plan of Boonruang
Sub-district Municipality, Chiangkhong District, Chiangrai Province

นายธนกิจ จินะแก้ว

88

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

Participation in the Protection and the Solution of Drug Problem of Huay Sai Sub-district
Administrative Organization, Sankampaeng District, Chiang Mai Province

นายชาติกริต อีสา

105

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก้ากริษาความมั่นคง

ตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32

People Participation in Border Security Mission
within Responsible Area of Mobile Development Unit 32

นายเมธี เวียงคำ

125

แนวทางการบริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

Development Strategies for Service Provision of Discovery Center
Operated by Chiang Rai Provincial Administration Organization

นางสาวจิตาภา คำวัง

ผลกระทบของประชากรแฝง ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่

The Effect of the Underlying Populations
in Bandu Sub District Municipality

อาจารย์ทับทิม สุขพิน และ อาจารย์นพวรรณ ธรรมสิทธิ์

ภาพจาก: http://images.thaiza.com/207/207_201301071426031.jpg

* บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยผลกระทบของประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนตามทะเบียนราษฎรในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 375 คน และผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 35 คน รวมทั้งหมด 410 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบเจาะจงสอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา ตามจำนวนและข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการวิเคราะห์ได้ เครื่องมือ

อาจารย์ประจำสำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แบบสอบถาม ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่เทศบาลตำบล บ้านดู่ และแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป รวมไปถึงเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากประชากรแฝงต่อชุมชน มีการสร้างอาชีพของคนในชุมชนอย่างหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของ ประชากรแฝง เช่น ร้านค้า ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายเอกสาร อยู่ในระดับมาก และผลกระทบด้านสังคมจากประชากรแฝง ต่อชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า คนในชุมชนมีการเปลี่ยนวิถี การดำรงชีวิตตามประชากรแฝง เช่น การใช้ชีวิตอิงกับความเจริญและความสะดวก สบาย มีจำนวนรถจักรยานยนต์และรถยนต์มากขึ้น มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคงจากประชากรแฝงต่อชุมชน ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า ประชากรแฝงได้เข้ามาใช้บริการสาธารณะที่รัฐบาลได้จัด ให้บริการขั้นพื้นฐานกับคนในชุมชน เช่น โรงพยาบาลประจำตำบล สนามกีฬา และ พื้นที่สาธารณะต่างๆ มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง

★ **คำสำคัญ:** ประชากรแฝง ผลกระทบ เทศบาลตำบล

★ Abstract

The purpose of the research entitled "Effects of Non-Registered Population in Bandu Sub-district Municipality" was to study the effects of non-registered population toward economic, social and politics' condition in the area of Bandu sub-district municipality, Muang District, Chiang Rai province. The samples used in this research were 375 people who were registered in the census registration of Bandu sub-district municipality and 35 of local leaders and the officials working in the area of Bandu sub-district municipality. The samples were 410 in total. The samples were selected by both purposive sampling and quota sampling methods. The research instruments were unstructured interview form, structured interview form, a questionnaire and a case record form.

With regard to the effects of the non-registered population towards the community on the economic, the findings showed that there were various careers in the community such as internet shop, food shop, beauty salon, and photocopier shop, etc. All these careers could be served all the non-registered population's needs at a good level. As for the effects on the social, it indicated that the non-registered population had changed the lifestyles of the community. Nowadays, they were based on the convenience and civilization. They used motorcycles and cars more increasingly. As a result, the social effect was at a fair level. With regard to the effects of the non-registered population towards the community on the politics and stability, it was found that the non-registered population had used the government services or the infrastructure such as stadium and other public areas. The politics and stability effect toward the community was at a fair level.

* **Keywords:** Non-Registered Population, Effects, Sub-District Municipality

* บทนำ

ตามที่ประชากรเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการพัฒนาประเทศในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยประเทศไทยมีนโยบายใช้ข้อมูลประชากรเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงนโยบายที่สำคัญต่างๆ เช่น การให้บริการการศึกษา การให้บริการสาธารณสุข การวางผังเมือง รวมถึงการสร้างเคหะสถานและปรับปรุงแหล่งชุมชน การปรับปรุงบริการสาธารณสุขประเภทต่างๆ โดยเมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรในแต่ละช่วงเวลาจะพบว่าเกิดประโยชน์ต่อการวางนโยบายและแผนงานการพัฒนาในพื้นที่ทุกระดับ และจากกรอบแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พบว่า ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยต้องเผชิญ

ในอนาคต การทบทวนสถานะของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศ แสดงว่าประเทศไทยมีโอกาส การปรับตัวและได้รับประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ยังคงพัฒนาโครงสร้าง ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในหลายประการ เพื่อให้คนไทยอยู่ดีมีสุข โดย สถานะด้านชุมชนนั้นพบว่า สังคมไทยได้ปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง จากชนบทสู่เมืองอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การพัฒนาชนบทกับเมืองมีลักษณะแยกส่วน ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาของชุมชนชนบท

ภาพจาก: <http://www.nathoncity.com/upload/pics/nws15051001copy.jpg>

ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชานเมืองของจังหวัด แต่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ จากผลของการเป็นเขตที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จึงกลายเป็นพื้นที่การบริหาร การปกครอง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการบริการด้านต่างๆ ผลกระทบที่สำคัญของการเจริญเติบโตของพื้นที่ตำบลบ้านดู่ พบปัจจัยที่สำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรในเขตพื้นที่ดังกล่าว การหลั่งไหลเข้ามาอยู่อาศัย แสวงหาแรงงานและใช้บริการในเขต ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบ้านดู่ ทั้งในลักษณะถาวรและชั่วคราวเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยลักษณะการเพิ่มของจำนวนประชากรเป็นผลมาจากการย้ายเข้ามาของประชากรจากจังหวัดอื่นๆ ทั้งที่ย้ายเข้ามาอยู่ถาวร ย้ายมาอยู่ชั่วคราวเพื่อย้ายถิ่นต่อไปยังแห่งอื่น และเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของประชากรและชุมชนเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ยังคงจะมีอย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวนี้ ได้ส่งผล

ให้การให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ
อยู่นั้นเกิดปัญหาในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการรับภาระหนัก
ในการให้บริการประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีทะเบียนราษฎรอยู่ใน
เขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่

ประชากรแฝงที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ มีอยู่จำนวนมากและ
ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมโครงการพัฒนา
ของเทศบาลตำบลบ้านดู่ ทั้งด้านการศึกษา การจราจร การขนส่ง การให้บริการ
สาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ในพื้นที่ตำบล
บ้านดู่ เช่น ปัญหาคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำของประชากรที่แท้จริง ปัญหาสภาวะแวดล้อม
เป็นพิษ ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาการเกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งวัฒนธรรม
ชุมชน และปัญหาความถดถอยทางสังคม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากสภาวะปัญหาดังกล่าวการศึกษาวิจัยนี้ได้มีความต้องการ
จะศึกษาผลกระทบของประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย และข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา
การแก้ไขปัญหา และการขยายการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและ
รองรับการพัฒนาที่ต้องเพิ่มขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมืองในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

* ประโยชน์ของการวิจัย

ได้อรรถความรู้ด้านผลกระทบของประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

* ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา 4 ประเด็น ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในงานวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาในการให้บริการสาธารณะ
ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองกับความมั่นคง

ขอบเขตด้านประชากรศึกษา

ประชาชนที่มีทะเบียนราษฎรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 16,422 คน ข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2555

ขอบเขตด้านสถานที่ศึกษา

เทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

เดือนมีนาคม 2555-มีนาคม 2556

* วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และคณะผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคภาคสนามที่หลากหลายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีการกำหนดขอบเขต ประเด็นการศึกษา และวิธีการศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากร รวมทั้งหมด 410 คน จำแนก ได้ดังนี้ (1) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชน ในพื้นที่ เทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 35 คน (2) ประชาชนตามทะเบียนราษฎรในพื้นที่ เทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 375 คน

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษา ทำการสุ่มเลือกประชากรตัวอย่าง ด้วยการสุ่มตัวอย่างรูปแบบเจาะจงสอดคล้องกับการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา ตามจำนวนและข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการวิเคราะห์ได้ โดยจะทำการแจกแบบสอบถามตามหมู่บ้านต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ โดยการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีของ Krejcie & Morgan โดยประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่มีทั้งหมด 16,422 คน เมื่อได้เทียบเคียงตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 375 คน และการสัมภาษณ์ในส่วนราชการและผู้นำชุมชนในพื้นที่ จำนวน 35 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระจายและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ทั้งแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) รวมทั้งแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipation observation) โดยสังเกตอยู่ภายนอกกิจกรรมและชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นการสังเกตการณ์ทางอ้อม (Indirect Observation) ที่ผู้วิจัยไม่ได้เฝ้าดูหรือศึกษาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นๆ โดยตรง แต่จะดูหรือศึกษาจากที่ได้บันทึกมา และแบบสอบถาม

ภาพจาก: <http://images.voiccdn.net/contents/640/330/horizontal/62972.jpg>

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือในการศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาให้ดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีดังต่อไปนี้ (1) ศึกษารูปแบบ วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล (2) กำหนดกรอบแนวคิดโดยนำวัตถุประสงค์ของการศึกษามาวิเคราะห์ (3) สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ตามกรอบแนวคิด (4) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา (5) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ที่ได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และ (6) นำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์ที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการศึกษาบริบทของพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ จำนวน 19 หมู่บ้าน และวางแผนการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน

ในพื้นที่ เพื่อดำเนินการจัดระบบข้อมูลและตรวจสอบองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของประชากรแฝงต่อไป โดยโครงสร้างการเก็บข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากนั้นจึงเริ่มขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็นลำดับต่อไป สามารถสรุปได้ ดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากแหล่งข้อมูลหลัก คือ เทศบาลตำบลบ้านดู่ และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ต้องมี 1) การเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล กำหนดบุคลากรช่วยเก็บข้อมูล เช่น ผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 3 คน และกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล อุปกรณ์การทำงาน และระยะเวลาทำการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนเก็บข้อมูลจริงโดยจัดสรรทรัพยากรตามที่ได้วางแผนเบื้องต้น และเตรียมแบบสอบถามพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวน 2) ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนด และมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2555-มีนาคม 2556 (2) การวิเคราะห์ข้อมูล อยู่ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ของตัวแปร คำนวณหาค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นมีการสร้างตารางแจกแจงความถี่ระหว่างตัวแปรเป็นคู่ๆ เพื่ออธิบายผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากประชากรแฝง และมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ จึงนำไปสู่การนำเสนอผลการวิจัยและสุดท้ายนำไปสู่การสรุปและเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

* สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องผลกระทบของประชากรแฝงในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.7 มีอายุเฉลี่ยมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.7 มีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 59.5 และส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 โดยระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ อยู่ในช่วง 36-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.9 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า/ไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.5 และประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 31.7

รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เฉลี่ย 1-5,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 62.9 และสถานที่ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในเขต ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 76.0

2. ความคิดเห็นในผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ผลการศึกษาผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากประชากรแฝงต่อชุมชน ระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากประชากรแฝงต่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับผลกระทบสูงสุด คือ มีการสร้างอาชีพของคนในชุมชนอย่างหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของประชากรแฝง เช่น ร้านค้า ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายเอกสาร ($\bar{X}=3.73$) รองลงมา คือ การย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนของประชากรแฝง มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.57$) และข้อที่มีระดับผลกระทบต่ำสุด คือ ครอบครัวท่านมีภาระหนี้สินมากขึ้นทุกปี ($\bar{X}=1.84$)

2.2 ผลกระทบด้านสังคมจากประชากรแฝงต่อชุมชน ระดับผลกระทบด้านสังคมจากประชากรแฝงต่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับผลกระทบสูงสุด คือ คนในชุมชนมีการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตตามประชากรแฝง เช่น การใช้ชีวิตอิงกับความเจริญและความสะดวกสบาย มีจำนวนรถจักรยานยนต์และรถยนต์มากขึ้น ($\bar{X}=3.37$) รองลงมา คือ สภาพของชุมชนมีความแออัดและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นผลโดยตรงจากการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากรแฝง เช่น มีปริมาณขยะมูลฝอยมากขึ้น มีมลพิษทางเสียงจากสถานบริการ ห้องเช่าหรือหอพักต่างๆ ($\bar{X}=3.32$) และข้อที่มีระดับผลกระทบต่ำที่สุด คือ ประชากรแฝงทำให้ค่านิยมของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งกายวัฒนธรรมพื้นเมืองดั้งเดิม ($\bar{X}=1.99$)

2.3 ผลกระทบด้านการเมืองจากประชากรแฝงต่อชุมชน ระดับผลกระทบด้านการเมืองจากประชากรแฝงต่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับผลกระทบสูงสุด คือ ประชากรแฝงได้เข้ามาใช้บริการสาธารณะที่รัฐบาลได้จัดให้บริการขั้นพื้นฐานกับคนในชุมชน

เช่น โรงพยาบาลประจำตำบล สนามกีฬา และพื้นที่สาธารณะต่างๆ ($\bar{X}=3.10$) รองลงมา คือ ประชากรแฝงมีการกระทำผิดกฎหมายที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความหวาดกลัว ($\bar{X}=2.95$) และข้อที่มีระดับผลกระทบต่ำที่สุด คือ ประชากรแฝงในชุมชนได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น เป็นหัวหน้าคณะกรรมการเมืองหรือ เป็นแกนนำกลุ่มทางการเมืองในชุมชน ($\bar{X}=1.95$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นในเรื่องผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากประชากรแฝงต่อการให้บริการ พบว่า ในประเด็นที่ประชากรแฝงเข้ามาใช้บริการในหน่วยงานเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรตามทะเบียนราษฎรในพื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลบ้านดู่ จะมีประชากรแฝงเข้ามาใช้บริการหรือได้ให้ความช่วยเหลือตามหน้าที่มากกว่าประชากรในทะเบียนราษฎร โดยในอดีตอาจจะให้บริการอยู่ในจำนวนที่น้อยกว่าแต่เริ่มมีจำนวนมากขึ้นเมื่อเกิดการพัฒนาในพื้นที่ มีคนย้ายเข้ามามากการให้บริการจึงมีเพิ่มขึ้นตามลำดับแต่ยังมีบางพื้นที่ที่ประชากรในทะเบียนราษฎรมีจำนวนมากกว่า โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งชุมชน โดยประชากรแฝงที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มคนทำงานในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ ในประเด็นที่ประชากรแฝงได้ให้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ นั้น พบว่า ในเขตตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สาเหตุเพราะมีส่วนราชการตั้งอยู่หลายหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สนามบินแม่ฟ้าหลวง เป็นต้น จึงส่งผลให้เกิดการจ้างงานมาก โดยแรงงานที่เข้ามาในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ และเมื่อมีการจ้างงานมาก แรงงานจึงมากขึ้น และมีผลทำให้เกิดการประกอบกิจการค้าขายที่หลากหลายในพื้นที่ตามมา มีการลงทุนด้วยงบประมาณที่สูงหลายกิจการ และประชากรตามทะเบียนราษฎรและประชากรแฝงในพื้นที่ต่างก็หันมาประกอบอาชีพด้านการค้าขายและการให้บริการต่างๆ มากขึ้น เพื่อรองรับการเข้ามาของประชากรแฝง จึงส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเมืองมีระดับฐานะที่ดีขึ้น จากรายได้เสริมในแรกเริ่ม จนนำไปสู่การเปลี่ยนเป็นอาชีพหลักในท้ายที่สุด และจากการที่เศรษฐกิจดีขึ้น การค้าขายดีขึ้น รายได้จึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ จึงกลายเป็นแรงดึงดูดที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามามากขึ้นของประชากรแฝงตามมา

ในประเด็นที่ประชากรแฝงได้สร้างภาระให้กับหน่วยงานในการจัดปัจจัยพื้นฐานเพื่อให้บริการต่อประชาชน พบว่า ประชากรแฝงสร้างภาระให้กับหน่วยงานราชการในเขตตำบลบ้านดู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะงานที่โรงพยาบาลบ้านดู่รับผิดชอบ มีหลักๆ อยู่ 4 ด้าน คือ งานส่งเสริมสุขภาพ งานรักษาพยาบาล งานป้องกัน และงานฟื้นฟู ซึ่งทั้ง 4 งานต้องดำเนินไปควบคู่กัน โดยงานที่เพิ่มมากขึ้นคือ งานด้านรักษาพยาบาล ทำให้งานหลักอีก 3 ด้านที่เหลือนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีเวลาในการปฏิบัติ น้อยลง ในส่วนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของภาครัฐได้พบว่า ประชากรแฝงส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาและคนทำงานในพื้นที่ มีการสร้างความรำคาญให้ประชาชนที่อยู่ในละแวกเดียวกันเป็นประจำ เช่น การส่งเสียงรบกวนในเวลาที่ไม่เหมาะสม มีการทะเลาะวิวาทอยู่บ่อยครั้ง และการเดินทางในชุมชนมีอันตรายเพิ่มขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น

ในส่วนที่ประชากรแฝงซึ่งเข้ามาอยู่ในพื้นที่การให้บริการของหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น พบว่า ได้ส่งผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน ซึ่งในอดีตคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ด้วยการก่อตั้งสถานที่ราชการที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายเกิดขึ้น ประชากรแฝงย้ายถิ่นเข้ามาเป็นจำนวนมาก ประชาชนในชุมชนจึงเริ่มเปลี่ยนอาชีพไปรองรับการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากรแฝงจำนวนมาก เช่น ค้าขาย เปิดร้านค้าของชำ เปิดสถานบันเทิงขนาดเล็ก ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น นอกจากเกิดการเปลี่ยนอาชีพของคนในชุมชนจำนวนมากแล้วยังมีการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานต่างถิ่นเพื่อประกอบอาชีพในพื้นที่เช่นกัน ทั้งที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดเชียงรายและต่างจังหวัดรวมไปถึงคนต่างดาว

ในประเด็นแนวโน้มทางเศรษฐกิจในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ต่อความเกี่ยวข้องกับประชากรแฝง พบว่า แนวโน้มเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลบ้านดู่จะเติบโตขึ้น ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ตามจำนวนของประชากรแฝงที่เพิ่มขึ้น เพราะประชากรแฝงเพิ่มขึ้น การค้าขายเพิ่มขึ้น การลงทุนต่างๆ เพิ่มขึ้น เป็นที่หมุนเวียนในตำบลบ้านดู่ เพิ่มมากขึ้น การเก็บภาษีของเทศบาลก็เพิ่มขึ้นตามมา นอกจากนี้ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนก็อาจเปลี่ยนแปลง เพราะเมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้น ค่าครองชีพก็จะสูงขึ้น และจะส่งผลดีต่อคนในพื้นที่ทางเศรษฐกิจตามไปด้วย ดังนั้นความเกี่ยวข้องของประชากรแฝงในทางเศรษฐกิจของพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่

คือ ประชากรแฝงมากขึ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ก็อาจจะดีขึ้นเช่นกัน

3.2 ผลกระทบด้านสังคมจากประชากรแฝงต่อชุมชน พบว่า ในประเด็นของการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมในช่วงที่เข้ามาประจำการหรือปฏิบัติหน้าที่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ นั้น ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่มีความเป็นปัจเจก (ความเป็นส่วนตัว) เพิ่มมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ ฟังพาทอาศัยกันน้อยลง ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากคนพื้นที่เดิมได้ย้ายไปอยู่ที่อื่น แล้วคนต่างพื้นที่ที่เป็นประชากรแฝงได้เข้ามาแทนที่ ทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่เดิมไม่เกิดความคุ้นเคยกับคนกลุ่มใหม่ จึงเกิดการระแวงและระวังตัวระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น แต่มีเพียงหนึ่งถึงสองหมู่บ้านเท่านั้นที่อยู่รอบนอก การย้ายถิ่นเข้าไปของประชากรแฝงมีไม่มากนัก ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ระหว่างคนดั้งเดิมกับคนกลุ่มใหม่จึงไม่มีผลต่อลักษณะพื้นที่แต่อย่างใด

ในด้านที่ประชากรแฝงเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาทางสังคมในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ นั้น พบว่า ประชากรแฝงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมที่พบเห็นได้ชัดเจน เช่น ยาเสพติด การพนัน การทะเลาะวิวาท และการตั้งกลุ่มดื่มสุรา ส่งเสียงดัง เป็นต้น และในประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตจากการที่ประชากรแฝงได้ย้ายถิ่นเข้ามา พบว่า เมื่อประชากรแฝงย้ายถิ่นเข้ามาประชากรในชุมชนมีการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตไปบางด้าน เพราะในอดีตประชาชนจะอยู่เป็นพี่น้องกัน บ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มไปไหนมาไหนได้หมด แต่มีผู้คนมาอยู่เยอะขึ้นทำให้ประชาชนต้องทำรั้วบ้านเพื่อป้องกันภัยเบื้องต้น และระวังภัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นรอบตัว เพราะนับแต่ประชากรแฝงย้ายถิ่นเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น เกิดการลักขโมย การทะเลาะวิวาท การฉกชิงวิ่งราวมากขึ้นตามมา แต่ในบางพื้นที่ประชาชนยังสามารถดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมได้ เพราะจำนวนประชากรแฝงในชุมชนยังมีไม่มากนัก

ในส่วนของความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นผลโดยตรงจากการย้ายถิ่นเข้ามาที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรแฝง พบว่า เป็นผลโดยตรง เพราะคนที่เพิ่มขึ้นในตำบลบ้านดู่ ทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนเปลี่ยนไป เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ที่เริ่มสร้างปัญหาต่อชุมชน นอกจากนี้ยังมีปัญหาสภาพถนนมีเสื่อมโทรมและส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุเป็นประจำ เป็นต้น และในประเด็นที่ประชากรแฝงได้ทำให้ค่านิยมของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลง นั้น พบว่า การเข้ามาของประชากรแฝงได้ทำให้มีผลบางอย่างต่อค่านิยมของคนในชุมชน เช่น ต้องใช้ชีวิตเร่งรีบ

มากขึ้นกว่าเดิม และในบางชุมชนพบว่าการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนมีการพบปะกันน้อยลงเพราะถูกแทรกแซงด้วยประชากรแฝงในพื้นที่ แต่ก่อนเคยอยู่กันเพียงแค่มนุษย์บ้านปึกษาหรือกันใต้ แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีความเป็นปัจเจก (ความเป็นส่วนตัว) เพิ่มมากขึ้น อาศัยพึ่งพากันน้อยลง เป็นต้น แต่ในบางพื้นที่ยังคงสามารถรักษาวัฒนธรรมของชุมชนได้เช่นเดิม เนื่องจากได้รับผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากรแฝงน้อย จึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก

3.3 ผลกระทบด้านการเมืองจากประชากรแฝงต่อชุมชน พบว่า ในประเด็นประชากรแฝงได้เข้ามามีอิทธิพลและบทบาททางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ นั้น ประชากรแฝงไม่มีอิทธิพลหรือมีบทบาททางการเมืองในเขตพื้นที่ เพราะคนที่ไม่มีอิทธิพลหรือมีบทบาททางการเมืองในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชนที่มีสิทธิในทางการเมือง ส่วนในระดับชาติก็ไม่พบว่า ประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่จะมีบทบาทแต่อย่างใด เพราะคนที่ย้ายเข้ามาต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ภารกิจส่วนตัวทางด้านการศึกษา การทำงานและการประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาสนใจหรือเข้าไปยุ่งในเรื่องการเมือง และในส่วนของประชากรแฝงได้ย้ายครอบครัวจากภูมิลำเนาเดิม เข้ามาตั้งรกรากในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า มีประชากรแฝงในบางชุมชนที่ย้ายเข้ามาแล้วตั้งครอบครัวในภูมิลำเนาเดิมตามมาด้วย แต่ส่วนใหญ่คนกลุ่มนี้จะมาเพื่อประกอบอาชีพเท่านั้น จำนวนประชากรแฝงส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาและคนที่ทำงานในพื้นที่ จึงไม่มีการย้ายครอบครัวตามมา

ในประเด็นผลกระทบต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ต่อการย้ายถิ่นเข้าของประชากรแฝงในเขตเทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า มีผลกระทบทางด้านบริการที่มีปริมาณมากขึ้นทำให้ภาระงานเพิ่มขึ้นตามมาด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่องานอื่นๆ เช่น ในโรงพยาบาลประจำตำบลบ้านดู่ งานหลักมีมากขึ้น ส่งผลให้งานอื่นถูกละเลยไป อาทิ งานเยี่ยมบ้าน งานป้องกันโรค ที่ทำไม่ได้เต็มที่ เพราะต้องให้บริการรักษาพยาบาลเป็นหลัก นอกจากนี้ ในส่วนของชุมชนที่ผู้น้ำยังได้รับผลกระทบจากการย้ายถิ่นเข้าของประชากรแฝงที่กระทบต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ในหลายๆ เรื่อง เช่น การเกิดปัญหาเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ คือ เมื่อประชากรแฝงเข้ามาอาศัยอยู่ เกิดปัญหาหนี้สินต่างๆ เมื่อมีเอกสารมาถึงกลับหาผู้ที่มาอาศัยอยู่ซึ่งคือประชากรแฝงไม่พบ เนื่องจากประชากรแฝงเหล่านั้นต่างย้ายถิ่นไปอาศัยอยู่ที่อื่นๆ

แต่ยังมีบางส่วนที่ไม่มีผลกระทบมากนักเพราะปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบภายในชุมชน จึงไม่ให้บริการ เพราะจะให้บริการเฉพาะประชาชนในชุมชนเท่านั้น เนื่องจากทำเป็นข้อตกลงภายในชุมชน

* อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผลกระทบของประชากรแฝงในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่พบว่า ผลกระทบของประชากรแฝงที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีผลการศึกษาดังนี้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากประชากรแฝงต่อชุมชน มีการสร้างอาชีพของคนในชุมชนอย่างหลากหลายเพื่อรองรับความต้องการของประชากรแฝง เช่น ร้านค้า ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านถ่ายเอกสาร อยู่ในระดับมาก ดังที่ เยาวลักษณ์ โชคถาวร (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะของประชากรแฝงที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่เขตเมืองชั้นใน เขตต่อเมือง และเขตชานเมืองของกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมประชากรแฝงส่วนใหญ่ของทั้ง 3 เขต มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศและประกอบอาชีพรับจ้าง หน่วยงานเอกชนหรือค้าขายมากที่สุด และ นภดล ศุภสวัสดิ์กุล (2548: บทคัดย่อ) ที่พบว่าภาพรวมตลาดแรงงานทั้งประเทศ ในแต่ละภาคเศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบแตกต่างกัน และเกิดการย้ายถิ่นจากผลทางด้านภาคการค้าและการเงินอยู่มาก โดยสอดคล้องกับในเขตตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สาเหตุเพราะมีส่วนราชการตั้งอยู่หลายหน่วยงาน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สนามบินแม่ฟ้าหลวง เป็นต้น จึงส่งผลให้เกิดการจ้างงานมาก โดยแรงงานที่เข้ามาในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ และเมื่อมีการจ้างงานมาก แรงงานจึงมากขึ้น และมีผลทำให้เกิดการประกอบกิจการค้าขายที่หลากหลายในพื้นที่ตามมา มีการลงทุนด้วยงบประมาณที่สูงหลายกิจการ และประชากรตามทะเบียนราษฎรและประชากรแฝงในพื้นที่ต่างก็หันมาประกอบอาชีพด้านการค้าขายและการให้บริการต่างๆ มากขึ้น เพื่อรองรับการเข้ามาของประชากรแฝง จึงส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนเมืองมีระดับฐานะที่ดีขึ้น จากรายได้เสริมในแรกเริ่ม จนนำไปสู่การเปลี่ยนเป็นอาชีพหลักในท้ายที่สุด และจากการที่เศรษฐกิจดีขึ้น การค้าขายดีขึ้น รายได้จึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ จึงกลายเป็นแรงดึงดูด

ที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามามากขึ้นของประชากรแฝงตามมา

ผลกระทบด้านสังคมจากประชากรแฝงต่อชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า คนในชุมชนมีการเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตตามประชากรแฝง เช่น การใช้ชีวิตอิงกับความเจริญและความสะดวกสบาย มีจำนวนรถจักรยานยนต์และรถยนต์มากขึ้น ซึ่งผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง โดยการเข้ามาของประชากรแฝงได้ทำให้มีผลบางอย่างต่อค่านิยมของคนในชุมชน เช่น ต้องใช้ชีวิตเร่งรีบมากขึ้นกว่าเดิม และในบางชุมชนพบว่า การดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนมีการพบปะกันน้อยลง เพราะถูกแทรกแซงด้วยประชากรแฝงในพื้นที่ แต่ก่อนเคยอยู่กันเพียงแค่นักในหมู่บ้านปรีกษาหรือกันใต้ แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีความเป็นปัจเจก (ความเป็นส่วนตัว) เพิ่มขึ้น อาศัยพึ่งพากันน้อยลง เป็นต้น แต่ในบางพื้นที่ยังคงสามารถรักษาวัดธรรมของชุมชนได้เช่นเดิม เนื่องจากได้รับผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากรแฝงน้อย จึงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553: รายงานการศึกษา) ได้ศึกษาเบื้องต้นด้านประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยมีผลการศึกษาประชากรแฝงในจังหวัดระยองในปี 2553 และการประมาณการถึงปี 2560 ที่ผ่านมา พบว่า มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ (1) ประชาชนที่ย้ายเข้าไปทำงานในพื้นที่จังหวัดระยองที่เป็นคนไทย ส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ในทะเบียนราษฎร์ แม้ว่า การย้ายชื่อในทะเบียนราษฎร์สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว และกฎหมายกำหนดให้แจ้งย้ายที่อยู่ภายใน 15 วัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่มีสิ่งจูงใจที่จะต้องย้ายชื่อในทะเบียนราษฎร์ตามที่อยู่จริงและบอกกำหนดโทษที่ไม่รุนแรงนัก (2) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การจัดการขยะมูลฝอยและกากของเสีย การประปา เริ่มที่จะเป็นปัญหาในส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ ซึ่งต้องวางแผนในการดำเนินการแก้ไขต่อไป ทั้งนี้มีเรื่องการจำหน่ายไฟฟ้าเท่านั้นที่มีความเพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าในปัจจุบันและยังสามารถรองรับได้ในระยะ 10 ปีข้างหน้า (3) ระบบการจัดสรรภาษีและงบประมาณ โดยใช้จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ อาจไม่เหมาะสมกับจังหวัดที่เป็นฐานเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของประเทศ และ (4) ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องประชากรแฝงโดยตรง

ผลกระทบด้านการเมืองและความมั่นคงจากประชากรแฝงต่อชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ พบว่า ประชากรแฝงได้เข้ามาใช้บริการสาธารณสุขที่รัฐบาลได้จัดให้บริการขั้นพื้นฐานกับคนในชุมชน เช่น โรงพยาบาลประจำตำบล สนามกีฬา

และพื้นที่สาธารณะต่างๆ มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ไปรยา อาสิงสมานันท์ (2554: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การย้ายถิ่นของแรงงานในประเทศกำลังพัฒนายังให้ความสำคัญกับค่านิยมทางสังคมและญาติพี่น้องซึ่งเป็นอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น เช่นเดียวกับในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านดู่ ในส่วนของชุมชนที่ผู้นำยังได้รับผลกระทบจากการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากรแฝงที่กระทบต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ในหลายๆ เรื่อง เช่น การเกิดปัญหาเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ คือ เมื่อประชากรแฝงเข้ามาอาศัยอยู่ เกิดปัญหานี้สินต่างๆ เมื่อมีเอกสารมาถึงกลับหาผู้ที่มาอาศัยอยู่ซึ่งคือประชากรแฝงไม่พบ เนื่องจากประชากรแฝงเหล่านั้นต่างย้ายถิ่นไปอาศัยยังที่อื่นๆ แต่ยังมีบางส่วนที่ไม่มีผลกระทบมากนักเพราะปฏิบัติเป็นไปตามกฎระเบียบภายในชุมชน จึงไม่ให้บริการเพราะจะให้บริการเฉพาะประชาชนในชุมชนเท่านั้น เนื่องจากทำเป็นข้อตกลงภายในชุมชน

* ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์กรภาครัฐ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางการศึกษาที่มีนโยบายในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นกับชุมชนและท้องถิ่นใกล้เคียง โดยควรนำไปเป็นแนวทางในการศึกษา โดยเฉพาะการได้มาซึ่งองค์ความรู้ด้านการศึกษาถึงผลกระทบที่จะทำให้เกิดแนวทางการป้องกันมิให้เกิดปัญหาแวดล้อมตามมาในรูปแบบต่างๆ ที่จะป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการเฝ้าระวังทางสังคมได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยกระบวนการจัดการเพื่อรวบรวมวิธีการ ขั้นตอนกระบวนการป้องกันและหาแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย และสามารถเปรียบเทียบกับบริบททางพื้นที่ในชุมชนอื่นๆ พร้อมทั้งเพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชนอื่นศึกษาต่อไป อันจะนำมาสู่การเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้อย่างแท้จริง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2539). เทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์. เชียงใหม่: โครงการศึกษา การปกครองท้องถิ่น คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบรียา อาสิงสมานันท์. (2554). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น ของแรงงานจากชนบทสู่เมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภดล ศุภสวัสดิ์. (2548). ผลกระทบจากวิกฤติทางเศรษฐกิจต่อการย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เยาวลักษณ์ โชตถาวร. (2543). ประชากรแฝงในพื้นที่เขตเมืองชั้นใน เขตต่อเมือง และ เขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ มหาบัณฑิต, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). รายงานการศึกษา เบื้องต้นประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดระยอง. นนทบุรี: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

Guidelines to Promote Returning Tourists Visiting
Chae Son National Park, Mueang Pan District, Lampang Province

นายนิธิศ อนุ¹

ภาพจาก: http://pic.thailands360.com/image.php?id=E948_4D9F0220&jpg

* บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว ชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ด้วยตัวเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป มีสถิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม นักท่องเที่ยวเห็นว่า ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าถึง

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างด้านเพศ ช่วงอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและระดับรายได้ จะมีทัศนคติต่อ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีข้อเสนอแนะ คือ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรมีการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว รองลงมาเห็นว่า ควรมีการกำหนดจุดขายหรือสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำและบอกต่อด้วยความประทับใจ และเห็นว่าควรมีการดูแลและรักษาระบบนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนให้คงความสมบูรณ์อยู่เสมอ

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดตั้งศูนย์บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รองลงมา คือ ควรเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดสายตรวจออกตรวจตราตามสถานที่ท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนและควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

3. ด้านการเข้าถึง มีข้อเสนอแนะ คือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรปรับปรุงรถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว ให้พร้อมในเรื่องของความปลอดภัย ความทันสมัย รวมทั้งค่าบริการเหมาะสมและข้อมูลข่าวสารที่สื่อไปยังนักท่องเที่ยวจะต้องมีความถูกต้องชัดเจน และเป็นเอกภาพ

* Abstract

The objectives of this independent study were: 1) to investigate the factors influencing the tourists' consideration to revisit Chae Son National Park; 2) to examine the tourists' suggestions against the factors influencing the consideration to revisit Chae Son National Park. The sample group included 398 tourists visiting Chae Son National Park. Data collection was administered by the researcher and questionnaire was employed as a means to collect the data. The data was calculated and reported by statistical formulas including percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results revealed three factors influencing the tourists' consideration to revisit Chae Son National Park. These factors involved attractive landmarks, facilities, and ease of access which were rated at the high level. However, the attractive landmarks factor received the highest mean score, and subsequent factor was facilities, while ease of access factor gained the least mean score.

The hypothesis testing results indicated that tourists of different gender, age range, marital status, education background, career, and income range held different views against the factors influencing their consideration to revisit Chae Son National Park.

Suggestions towards the guidelines to promote the revisit of Chae Son National Park were reported following each of the factors:

- 1 Attractive Landmarks: Chae Son National Park should employ active approach by organizing activities on seasonal holidays which can serve as a means to stimulate the tourists' needs and interests of travelling. Subsequently, the park should create the selling points serving as communicating image. The image can attract and impress the visitors and thus spread over to the wider public through word of mouth.

2. Facilities: Chae Son National Park should setup public relation service center which serves as information and communication center with the tourists. Subsequently, security and safety measures should be maximized for confidence of the tourists such as patrolling service around the touristic spots. However, the park should prepare and get the staff ready to meet the number of tourists.

3. Ease of Access: Chae Son National Park should upgrade the transportation service for the tourists. The park should give the tourists' confidence about security and safety measures, up-to-date facilities, and reasonable fees. The information for the tourists must be clear, accurate, and unified.

* บทนำ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแห่งแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2505 จนถึงปัจจุบัน มีอุทยานแห่งชาติรวม 138 แห่ง พื้นที่ประมาณ 166 ล้านไร่ หรือร้อยละ 16.6 ของพื้นที่ในประเทศไทย อุทยานแห่งชาติสามารถตอบสนอง การคุ้มครองรักษาแหล่งธรรมชาติและทัศนียภาพที่มีความสำคัญ สามารถคงความเป็นระบบนิเวศและความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ (Natural) ประวัติศาสตร์ (Historical) และวัฒนธรรม (Cultural)

การท่องเที่ยวแม้ไม่ใช่เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 ของมนุษย์ แต่ในสภาพสังคมปัจจุบันการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยววันวันยังมีความสำคัญ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการที่ประชากรมีความเคร่งเครียดกับการทำงานมากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการมีรายได้สูงขึ้นประกอบกับการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ในประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่มากมายหลายประเภท อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในการรองรับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถดึงดูดและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งนอกจากจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

ภาพจาก: <http://topicstock.pantip.com/blueplanet/topicstock/2009/01/E7417811/E7417811-22.jpg>

โดยส่วนหนึ่งแล้ว ยังกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นด้วย จึงนับว่าเป็นโอกาสดีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สนับสนุนการพัฒนาอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้อุทยานแห่งชาติมีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามมากขึ้น รวมถึงมีการรณรงค์การท่องเที่ยวอย่างรู้คุณค่า รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว จึงได้จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มีการกระจายการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีการหมุนเวียนเงินตราภายในท้องถิ่นและลดการไหลของเงินตราออกนอกประเทศได้เป็นอย่างดี ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้จำกัดความของการท่องเที่ยวว่า เป็นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2551: 1)

ในบรรดาอุทยานแห่งชาติของไทยในเขตภาคเหนือ มีอุทยานหลายแห่งแต่ที่น่าสนใจ คือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนนั้นเริ่มต้นจากในปีพุทธศักราช 2516 กรมป่าไม้ได้สั่งการให้สำนักงานป่าไม้เขตลำปาง ประกอบด้วยหัวหน้าโครงการปรับปรุงพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปายร่วมกับป่าไม้ อำเภोज้ำห่ม ออกไปทำการสำรวจพื้นที่บริเวณบ่อน้ำพุร้อน บริเวณน้ำตกปรากฏว่ามีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ มีทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง ตลอดจนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิดและบริเวณใกล้เคียงที่มีความเหมาะสม

กรมป่าไม้จึงได้เสนอต่อคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติในที่ประชุมและได้มีมติเห็นชอบให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นวนอุทยานหรืออุทยานแห่งชาติ โดยอนุมัติจัดตั้งได้เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2525 โดยใช้ชื่อว่า "วนอุทยานน้ำตกแจ้ซ้อน" (Charson Forest Park) และต่อมา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2531 ได้ยกฐานะเป็นอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน (อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน, 2551: 8)

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน มีลักษณะที่โดดเด่นของธรรมชาติที่มีอากาศบริสุทธิ์ พื้นที่โดยรวมประกอบด้วย เทือกเขา แมกไม้และสิ่งที่เป็นจุดเด่นของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน คือ บ่อน้ำพุร้อน จึงมีคำพูดว่า "อากาศแสนสดชื่น น้ำพุร้อนช่วยทำให้ผ่อนคลาย" ไม่เสียเวลากับการเดินทางนับร้อยกิโล เพื่อจะมาสัมผัสธรรมชาติและยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดลำปางอีกแห่งหนึ่งที่สามารถสร้างชื่อเสียงไปทั่วประเทศ ทำรายได้ให้กับจังหวัดเป็นจำนวนมาก จากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงซึ่งสวนทางกับนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่รณรงค์โครงการไทยเที่ยวไทย สำหรับสำนักงานอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนได้สำรวจนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2551 พบว่า สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยกลับลดลงร้อยละ 15.83 (อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน, 2551: 10) การลดลงของนักท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง เป็นอย่างมาก เพราะรายได้หลักมาจากการจับจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง รายได้จากการท่องเที่ยวจึงลดลงมากเช่นกัน และเมื่อประเทศประสบปัญหาต่างๆ หรือด้านเศรษฐกิจตกต่ำแต่สิ่งที่ยังคงอยู่ก็คือคนไทยก็ยังช่วยเหลือสนับสนุนคนไทยจากพื้นฐานดังกล่าวและหากองค์กรธุรกิจได้สร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว เช่น ช่วงเดือนธันวาคมและเดือนเมษายนจะมีอากาศเย็นสบายเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวอยากจะมาพักผ่อนชมบรรยากาศของทางภาคเหนือก็จะทำให้มีแนวโน้มให้เกิดความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ช่วยให้การท่องเที่ยวมีการฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วและมีความภูมิใจในความเป็นไทย เช่นกันอีกด้วย

การกลับมาเที่ยวซ้ำ ณ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนของนักท่องเที่ยวในอนาคตจึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ซึ่งในการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวย่อมจะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวซ้ำแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะอาด หรือด้านการเข้าถึง หากอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวแล้ว ก็จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบการบริการตามปัจจัยนั้นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เมื่อความต้องการถูกตอบสนองจะเกิดความพึงพอใจและมีพฤติกรรมความตั้งใจในทางบวก มีความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งต่อไป ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ภาพจาก: <http://www.bloggang.com/data/kaopanom/picture/1198333490.jpg>

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

* ประโยชน์ของการวิจัย

ได้แนวทางในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

* ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนะของนักท่องเที่ยว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ได้มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำตามทัศนะของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และด้านการเข้าถึง (Accessibility)

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. 2553 จำนวน 115,590 คน (อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน. 2553: 10)

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

* วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวและหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการวิจัยซึ่งจะเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. 2553 จำนวน 115,590 คน (อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน. 2553: 10)

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ยามาเน่ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550: 49) ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 398 คน

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ โดยทำการสุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัด ลำปาง ช่วงระยะเวลา 1 เดือน คือ กันยายน พ.ศ. 2554 จนครบจำนวน 398 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) และ คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ มาท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดย สอบถามถึง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งที่เดินทาง มาเที่ยว บุคคลที่ร่วมเดินทางการได้รับข้อมูลของแหล่งเที่ยวและโอกาสในการกลับมา เที่ยวซ้ำอีก ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ทั้ง 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยด้านการเข้าถึง ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้การ ประเมินค่าของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านการเข้าถึง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ทำโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

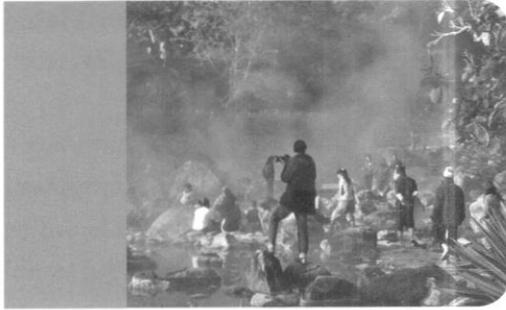
1. ขอความร่วมมือไปยังศูนย์การบริการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในการแจกแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามไปแจกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 398 คน โดยใช้ระยะเวลารวบรวม 1 เดือน
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
4. ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ มีนักท่องเที่ยวบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อีกทั้งตอบไม่ครบตามจำนวนข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่จนครบตามจำนวน 398 ฉบับ

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการสอบถามประชากรเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดเข้ารหัส (Coding) แล้วนำไปวิเคราะห์ประเมินผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการศึกษาคือ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ One way ANOVAS ในการหาค่า t-test และค่า F-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านการเข้าถึง

โดยการหาค่าร้อยละเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 17.8

ภาพจาก: <http://moohin.in.th/trips/lampang/jaeson2/180/big.jpg>

* สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่า มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าถึง โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่า มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมีความหลากหลายทางธรรมชาติเชิงนิเวศ รองลงมา ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ น้ำตกแจ้ซ้อน/น้ำพุร้อน/จุดชมวิวดอยล้าน/อาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพ/บ้านพักโฮมสเตย์/ถ้ำต่างๆ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดงานหรือกิจกรรมพิเศษ ณ พื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว

1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่า มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนได้อำนวยความสะดวกด้านสถานที่จัดไว้ให้บริการ เช่น ที่จอดรถที่นั่งพักร้อน ที่ทิ้งขยะ รองลงมา ได้แก่ การให้บริการด้านร้านอาหารที่ราคาเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีศูนย์บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว และมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น จัดสายตรวจออกตรวจตราตามสถานที่ท่องเที่ยว

1.3 ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่า มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีเว็บไซต์ของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และมีข้อมูลหรืออัตราค่าบริการด้านต่างๆ ที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวได้รับการบริการมีความถูกต้อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีบริการด้านรถรับส่งที่ค่าบริการมีความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะต่อบัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรมีการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว รองลงมาเห็นว่า ควรมีการกำหนดจุดขายหรือสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำและบอกต่อด้วยความประทับใจ และเห็นว่าควรมีการดูแลและรักษาระบบนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ให้คงความสมบูรณ์อยู่เสมอ

2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดตั้งศูนย์บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว รองลงมาคือ ควรเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดสายตรวจออกตรวจตราตามสถานที่ท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

2.3 ด้านการเข้าถึง ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรปรับปรุงรถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว ให้พร้อมในเรื่องของความปลอดภัย ความทันสมัย รวมทั้งค่าบริการเหมาะสมและข้อมูลข่าวสารที่สื่อไปยังนักท่องเที่ยวจะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นเอกภาพ

* อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบข้อมูลที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่า ปัจจัยดังกล่าวทั้งปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการเข้าถึง มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจในเรื่องพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมีความหลากหลายทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ น้ำตกแจ้ซ้อน น้ำพุร้อน จุดชมวิวดอยล้าน อ่างน้ำแร่เพื่อสุขภาพ บ้านพักโฮมสเตย์และถ้ำต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา เชื้อนแก้ว (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาศักยภาพปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แตกต่างกับการศึกษาของ วิไล โทไมคะ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในเรื่องของชีวิตและทรัพย์สิน ในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีสภาพป่าอันอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีสัตว์ป่านานาชนิด และมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีน้ำตกและน้ำพุร้อนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความมหัศจรรย์ทางธรรมชาติที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว ส่งผลให้อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปาง

2. ข้อเสนอแนะด้านสิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะว่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรมีการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ ดิโนยา ตั้งอุทัยสุข (<http://office.cpu.ac.th/cpu2010/graduate/index.php/2010-10-11-12-29-53:2554>) ได้ศึกษาถึงบทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว ผลการศึกษพบว่าในระดับจังหวัดก็มียุทธศาสตร์ของจังหวัดส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยว สำนักงาน

การท่องเที่ยวและกีฬา มีงบประมาณส่งเสริมการท่องเที่ยว และที่สำคัญมีนักท่องเที่ยวที่ยังต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำอีกเกือบ 100% ดังนั้นแก่นำเครือข่ายชุมชนต้อง “โหนกระแส” การส่งเสริมการท่องเที่ยวนี้ให้ได้ อาจพัฒนาต่อจากการรณรงค์ส่งเสริมที่เคยทำมาก่อน เช่น ที่อำเภอพยุหะคีรี ก็ได้จัดงานท่องเที่ยวตามรอยเสด็จของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 โดยนำเสนอวัดพระพรางค์เหลือเป็นจุดเด่น เป็นต้น จากข้อเสนอแนะด้านสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่เห็นว่า ควรมีการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว เป็นเพราะการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ จะเป็นส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวอยู่หนาแน่นแห่งชาติแจ้ซ้อนมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่ามีความคุ้มค่าในการเดินทางมาท่องเที่ยว อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิชญ พรหมศิวะพัลลภ และคณะ (2548: 22) ได้กล่าวไว้ว่า สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมเดินป่าชมนกชมไม้ เป็นต้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจการท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551: 20) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาดในธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ทางการตลาด ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยทำให้ธุรกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และอยู่รอดได้ อาจรวมถึงสามารถทำให้ธุรกิจขยายกิจการต่อไปได้ในอนาคต สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ตามแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เทศกาลงานประเพณี กิจกรรมประเภทต่างๆ ที่จัดขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดตั้งศูนย์บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เป็นเพราะการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เป็นวิธีการสื่อสารในลักษณะให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำมากขึ้น ถือได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ เจษฎา สุทธิอุดม และคณะ (2550: 21) ได้สรุปไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดเตรียมข้อมูล คู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing Tourism

Responsibly) ต้องมีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการ การขายให้พร้อมและมีเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำรูปสื่อทัศนูปกรณ์แบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือ วีซีดีหรือแผ่นซีดีรอม เป็นต้น และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพรพนมไพโร และคณะ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่มีต่อการต้อนรับของชาวเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และมัคคุเทศก์ ให้ความเห็นในด้านการบริการข้อมูลข่าวสารไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวควรบริการข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และจัดจุดบริการข้อมูลข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะด้านการเข้าถึง นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะว่า อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรปรับปรุงรถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว ให้พร้อมในเรื่องของความปลอดภัย ความทันสมัย รวมทั้งค่าบริการเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพรพนมไพโร และคณะ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการต้อนรับของชาวเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และมัคคุเทศก์ มีความเห็นในด้านการอำนวยความสะดวกไว้ว่า ในการเข้า-ออกเมือง ควรเน้นระบบการบริการที่รวดเร็ว สะดวกและปลอดภัย ด้านอาหารและภัตตาคาร ควรปรับปรุงอาหารให้ถูกสุขอนามัย จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมบริเวณร้านให้สะอาด และน่าสนใจ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วิไล โทไมตะ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในเรื่องของชีวิต และทรัพย์สินจากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสะดวกสบาย ความปลอดภัย อีกทั้งราคาค่าบริการสมเหตุสมผล ถือได้ว่าเป็นอีกส่วนสำคัญหรือองค์ประกอบที่สำคัญของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว เป็นไปตามส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ในธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551: 20) ได้อธิบายไว้ดังนี้ ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ในธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ทางการตลาด ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยทำให้ธุรกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และอยู่รอดได้ อาจารย์รวมถึงสามารถทำให้ธุรกิจขยายกิจการต่อไปได้ในอนาคต เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ระบบ

การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารและศูนย์การค้า เป็นต้น และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่พักต่างๆ ภัตตาคาร ร้านอาหาร บริษัททัวร์ บริษัทรถเช่า โรงแรมรสบ

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 94.0 จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก โดยมีเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้นที่จะไม่กลับมาเที่ยวซ้ำอีก ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำ และเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไม่คิดกลับมาเที่ยวซ้ำ มีแนวทางในการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 จังหวัดลำปางควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน โดยให้การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดงานหรือกิจกรรมตามวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว ในการจัดกิจกรรมของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนจะต้องสอดคล้องกับจุดขายหรือภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิเช่น กิจกรรมการเดินป่าชมนกชมไม้ ฤดูกาลอาบน้ำแร่ ฤดูกาลแช่น้ำตก เป็นต้น

1.2 ควรมีการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการขยายฐานการท่องเที่ยวโดยรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

1.3 ประชาชนในพื้นที่ควรมีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี มีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัด การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้นต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่

ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยวได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ เจษฎา สุทธิอุดม และคณะ (2550: 21) กล่าวว่า อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัด ต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบกัน การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้นต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยวได้อย่างยาวนาน

1.4 ควรมีการดูแลและรักษาระบบนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ให้คงความสมบูรณ์อยู่เสมอ ดังนั้นการดูแลรักษาระบบนิเวศในพื้นที่ที่สำคัญ คือ การให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนจะมีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกหวงแหน รัก และช่วยกันรักษาไว้ให้คงความสมบูรณ์อยู่เสมอ

1.5 ประชาชนในพื้นที่จะต้องแสดงความเป็นมิตรมีไมตรีจิต เช่น ยิ้มทักทาย ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาหรือเดือดร้อนเพื่อให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและเป็นประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่น่าจดจำ เชื่อมโยงไปถึงการท่องเที่ยวในครั้งต่อไปด้วย

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรจัดตั้งศูนย์บริการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เป็นวิธีการสื่อสารในลักษณะให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำมากขึ้น อาทิเช่น การตีพิมพ์บทความต่างๆ การเข้าร่วมกับชุมชนต่างๆ การจัดกิจกรรมพิเศษขึ้นเป็นครั้งคราว

2.2 ควรเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดสายตรวจออกตรวจตราตามสถานที่ท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน สอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพการให้บริการที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546: 441-442) กล่าวว่า ความปลอดภัย (Security) หมายถึง สภาพที่ต้องปราศจากอันตราย ความเสี่ยงภัยและปัญหาต่างๆ เช่น โรงแรม

จัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอำนวยความสะดวก ดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

2.3 ควรเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการ การท่องเที่ยว สอดคล้องกับองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ เจษฎา สุทธิอุดม และคณะ (2550: 21) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) การให้ความรู้ ฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

3. ด้านการเข้าถึง มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ควรเพิ่มการให้บริการรถรับ-ส่งนักท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของอุทยาน ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องความปลอดภัย ความทันสมัย รวมทั้งมีค่าบริการเหมาะสม

3.2 ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรให้ความสำคัญกับสื่อประเภทอินเทอร์เน็ต ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รับประทานข้อมูลข่าวสารของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนมากที่สุด อีกทั้งข้อมูลข่าวสารที่สื่อไปยังนักท่องเที่ยวจะต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นเอกภาพ

4. อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนควรมีการติดตามประเมินผล ตรวจสอบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบผลของการบริการจะได้นำมาปรับปรุงและแก้ไข จัดการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปนั้นควรมีการศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ช่วงเวลาในการเดินทาง รวมทั้งอรรถาศัยไมตรีของคนในพื้นที่ เป็นต้น

2. รูปแบบในการจัดกิจกรรมบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อหารูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. ปัญหาในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ภาพจาก: http://oklampang.com/pic/090912011004_37.jpg

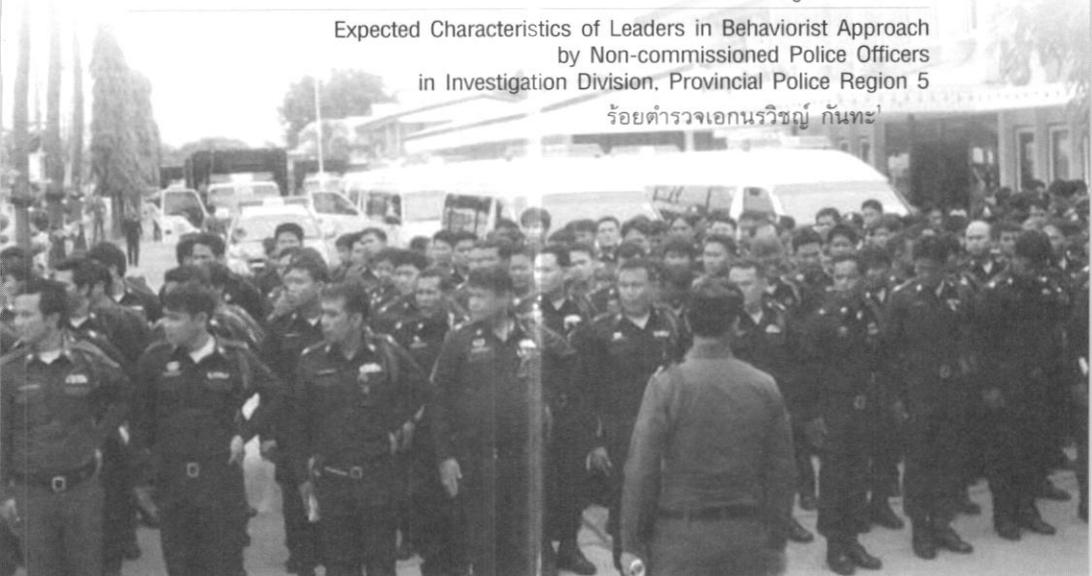
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **เที่ยวเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2551.
- _____. **รายงานประจำปี 2550 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551.
- กาญจนา เชื้อนแก้ว. **ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยให้มาท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- เจษฎา สุทธิอุดม และคณะ. **โครงการพฤติกรรมกรรมการบริโภคการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศบนพื้นที่เกาะช้างกิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2550.
- ดโนยา ตั้งอุทัยสุข. **บทบาทของชุมชนต่อการท่องเที่ยว**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://office.cpu.ac.th/cpu2010/graduate/index.php/2010-10-11-12-29-53>, 2554.
- ประภาพร พนมไพร และคณะ. **ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการต้อนรับของชาวเชียงราย**. เชียงราย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2550.
- พรพิชญ พรหมศิวะพัลลภ และคณะ. **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548.
- วิไล ไทโมตะ. **ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2546.
- อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน. **แผนพัฒนาอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน**. ลำปาง: อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน, 2551.
- _____. **รายงานประจำปี 2552 อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน**. ลำปาง: อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน, 2553.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

ในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5

Expected Characteristics of Leaders in Behaviorist Approach
by Non-commissioned Police Officers
in Investigation Division, Provincial Police Region 5

ร้อยตำรวจเอกนริชฎ์ กันทะ

ภาพจาก: http://lh3.ggpht.com/_aMWYm9kiB0s/TLWbuSM8WKI/vTwVaPg2SkA/s400/DSCF6955.JPG

* บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในแต่ละสายงานในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 จำนวน 132 คน ใช้วิธีการ

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบอาศัยความน่าจะเป็นโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ดำรงตำแหน่งในสายงานป้องกันปราบปราม และส่วนใหญ่มียศดาบตำรวจ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้นำในสายงานควรยึดหลักเหตุผลเป็นหลักในการปฏิบัติงานไม่กดขี่ข่มเหงผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมา คือ ผู้นำในสายงานควรส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนโดยเท่าเทียมกัน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้นำในสายงานควรทำงานโดยมุ่งประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงาน ได้แก่ สายงานอำนวยการ สายงานสืบสวน และสายงานป้องกันปราบปราม พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ พบว่า ข้อเสนอแนะในด้านนโยบายการบริหารและการสั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อเสนอแนะที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและแสดงความคิดเห็น มีการสั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวดและจริงจัง ยึดถือกฎระเบียบ วินัย และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และลงโทษผู้กระทำผิดวินัย กฎระเบียบทางราชการ และมีการสั่งงานเป็นไปตามกฎระเบียบ และเป็นระบบตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในสายงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา พบว่า ข้อเสนอแนะที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เอาใจใส่ ดูแลความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา เหมือนคนในครอบครัว มีความเป็นกันเองและสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น เล่นกีฬา รับประทานอาหาร เป็นต้น ตามลำดับ

* Abstract

This study was aimed at: 1) investigating the expected characteristics of leaders in Behaviorist approach by non-commissioned police officers in Investigation Division, Provincial Police Region 5; and 2) comparing the expected characteristics of leaders in Behaviorist approach by non-commissioned police officers from different sub-divisions of Investigation Division, Provincial Police Region 5. Probability sampling approach using stratified-random sampling technique was employed to recruit 132 non-commissioned police officers from different sub-divisions of Investigation Division, Provincial Police Region 5. Questionnaire was employed to collect the data and the data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA.

The findings revealed that:

1. Demographic of the sample group revealed that majority of the respondents were male with age range between 31 to 40 years old and bachelor degree for education background. They held the position in Crime Prevention and Suppression unit with the rank at Police Senior Sergeant Major.

2. Expected characteristics of the leaders following Behaviorist approach in the view of non-commissioned officers, in the overall, were reported at the moderate level. The characteristics holding the highest degree were the leaders should adhere to rationale principles in the work without suppression on the subordinates. The subsequent characteristics were the leaders should promote advancement of the subordinates on the equal basis, while the characteristics gaining the least attention was the leaders concentrating on personal interests more than that of the public.

Comparison results of the expected characteristics of the leaders following Behaviorist approach from the view of non-commissioned police officers from sub-divisions including general administration, investigation, crime prevention and suppression revealed that, in the overall, the

respondents voiced their opinion insignificantly.

3. Suggestions regarding the expected characteristics of the leaders following Behaviorist approach with regard to two dimensions including administrative policy and directing assignments to the subordinates, and relationship with the subordinates. Top-three suggestions regarding administrative policy were, firstly, allowing the subordinates to participate in solving problems and voicing their options; secondly, strictly assigning the subordinates to follow orders, intensively adhering to rules and regulations, and punishing those who violate the police's disciplines and regulations; and, finally, systematically assigning tasks to the subordinates respectively. With regard to relationship with the subordinates, top-three suggestions were, firstly, leaders paying attention to basic living conditions of the subordinates as if they are the part of their own family; secondly, leaders showing friendly and dependable manner to the subordinates; and finally, leaders often sharing extra-working-hour activities with the subordinates such as playing sports, hanging outs, etc.

* บทนำ

การที่องค์กรหรือหน่วยงานจะดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้นั้น ต้องมีปัจจัยหลายอย่างมาเป็นเครื่องเกื้อหนุนในการบริหารงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็น ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย การบริหารงานจะก่อให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุดย่อมขึ้นอยู่กับการจัดองค์การ การใช้เทคโนโลยีในการทำงานและตัวผู้นำขององค์การที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนองค์การให้ไปสู่ ความสำเร็จได้ ผู้นำจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในองค์การ ดังนั้น ผู้นำในองค์การ ต่างๆ จึงต้องเป็นผู้บริหารที่สามารถใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์บริหารงานพร้อมๆ กันไป ซึ่งหมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถที่ได้เรียนมา ตลอดจนความรู้ความสามารถ จากการฝึกอบรม หรือจากการค้นคว้าด้วยตนเองมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้เหมาะสม รวมทั้งต้องใช้ศิลปะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน

ด้วยความเต็มใจหรือให้เกิดการร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรในที่สุด ในการใช้ศิลปะในการบริหารนั้นผู้นำในแต่ละองค์การหรือแต่ละส่วนขององค์การย่อมแตกต่างกัน ผู้นำบางคนจะยึดมั่นในแบบภาวะผู้นำแบบหนึ่งแบบใดไปตลอด ส่วนบางคนจะเปลี่ยนภาวะผู้นำไปตามเวลา สถานการณ์ สิ่งแวดล้อมและตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบ การเปลี่ยนภาวะผู้นำนี้ทำให้ประสิทธิผลของการทำงานแตกต่างกันไป องค์กรแต่ละองค์การจึงต้องการคุณลักษณะผู้นำที่เหมาะสมกับองค์การของตนเพื่อที่จะสามารถดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ถึงแม้ว่าผู้นำท่านหนึ่งจะทำงานในองค์การหนึ่งได้ดีแต่หากทำในอีกองค์การหนึ่งอาจทำงานไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้นำแต่ละท่านและคุณลักษณะของผู้นำแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไปตามภูมิหลัง ความรู้ เจตคติ ค่านิยมและประสบการณ์ ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะผู้นำที่รู้จักพัฒนาตนเอง มีความรอบรู้ เสียสละและนำองค์การไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ซึ่ง Lippitt and White (สุชาติ อินทร์พงษ์พันธ์. 2538: 32; อ้างอิงจาก Lippitt, R. and White, R. K. Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Created "Social Climates." 1939: 271-299) ได้กำหนดลักษณะของผู้นำออกเป็น 3 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบอัตตาธิปไตยหรือผู้นำเผด็จการ คือ ผู้นำประเภทที่ใช้อำนาจขบออกคำสั่งหรือบังคับให้ผู้ตามต้องปฏิบัติตามและใช้อำนาจในการที่จะให้คุณและโทษแก่ลูกน้อง อำนาจหน้าที่และการตัดสินใจทั้งหมดอยู่ที่ผู้นำ ผู้นำจะกำหนดเป้าหมายและวิธีการตัดสินใจเพียงคนเดียวและแจ้งให้ผู้ตามทราบ ต้องการความเชื่อฟังและปฏิบัติตามทันที

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ ผู้นำกำหนดเป้าหมายและวิธีการโดยให้ผู้ตามมีส่วนร่วม ผู้ตามได้รับการยอมรับเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม คือ ผู้นำประเภทที่ใช้อำนาจหน้าที่น้อยที่สุด ผู้นำให้คำแนะนำว่าต้องการอะไร ผู้ตามกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้นำมีบทบาทในลักษณะสมาชิกคนหนึ่งภายในกลุ่ม ทำหน้าที่ให้ข้อมูลที่มีการร้องขอ ทุกคนมีอิสระในการปฏิบัติงาน

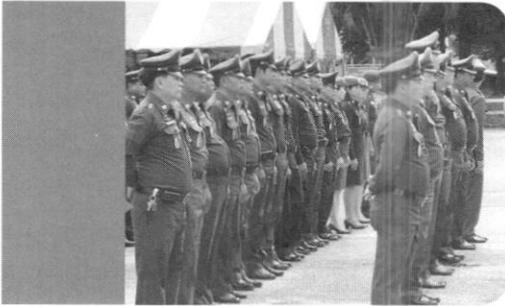
ในส่วนของคุณลักษณะผู้นำตำรวจนั้นก็มีความแตกต่างจากองค์กรอื่นอยู่บ้าง โดยผู้นำของตำรวจจะมีลักษณะผสมผสานตามทฤษฎีผู้นำแบบเผด็จการ แบบประชาธิปไตยและภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสม กล่าวคือ ต้องเข้มแข็งเด็ดขาดในบางเรื่องและยืดหยุ่นได้ ลักษณะแข็งได้ อ่อนได้ ยืดได้ หดได้ แต่ในภาวะการณ์ปัจจุบัน ผู้นำตำรวจยังต้องอยู่ภายใต้กรอบทฤษฎีผู้นำแบบปรับเปลี่ยนอีกด้วย ว่าควรใช้บทบาทใด ในสถานการณ์ใด และประกอบด้วยคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นผู้นำคือ ต้องมีความรู้ ความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ เข้มแข็งและมีมนุษยสัมพันธ์ ในองค์กรของตำรวจนั้นในการบริหารงานจะต้องมีผู้นำ เพื่อที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยตัวของผู้นำเองก็มีหลายลักษณะด้วยกัน ซึ่งลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกันนั้นก็ส่งผลต่อการบริหารงานและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทำให้ผลสำเร็จของการปฏิบัติงานแตกต่างกันด้วย

ด้วยสภาวะการณ์ปัจจุบันของตำรวจภูธรภาค 5 ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน มีสถานภาพอาชญากรรมในภาพรวมที่แตกต่างกันออกไปเนื่องจากมีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจ การเมือง ต่างมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต อันส่งผลให้การก่ออาชญากรรมข้ามชาติ มีความซับซ้อนในการกระทำความผิดมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายสำคัญเร่งด่วนหลายประการเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหามือถือริพลและมือปืนรับจ้าง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการค้ำมนุษย์ เป็นต้น เพื่อให้สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ มีเสถียรภาพ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการลงทุนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

ตำรวจภูธรภาค 5 ได้ตระหนักถึงความสำคัญเร่งด่วนของการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวนโยบายให้ทุกหน่วยในสังกัดได้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อนำไปสู่ความเป็นมืออาชีพและบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งได้กำหนดแผนงานต่างๆ ไว้โดยชัดเจน ประกอบกับโดยผลแห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 จะมีการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเสียใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตำรวจ จึงมีความจำเป็นในอันที่จะต้องจัดตั้งกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 เพื่อรองรับการปฏิบัติภารกิจสำคัญ ตามนโยบายเร่งด่วน การคลี่คลายเหตุสำคัญ เหตุที่อยู่ในความสนใจของประชาชนและสื่อมวลชนโดยทั่วไปหรือเหตุอื่นๆ

ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา (คำสั่งตำรวจภูธรภาค 5 ที่ 388/2547)

จากลักษณะโครงสร้างของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ที่ได้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็น 3 สายงาน แบ่งออกเป็น สายอำนวยการรับผิดชอบในด้านงานธุรการ การเงิน ทะเบียนพล สวัสดิการ แผนและนโยบาย ลักษณะการทำงานจะปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานอยู่ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาเสมอ แต่งเครื่องแบบ สายสืบสวนรับผิดชอบในการสืบสวนหาข่าว ทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ รวมถึงการปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา มาลงโทษตามกฎหมาย ลักษณะการทำงานจะต้องออกปฏิบัติหน้าที่นอกสำนักงาน แต่งกายนอกเครื่องแบบ ส่วนสายป้องกันปราบปรามรับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยให้กับพระบรมวงศานุวงศ์ การป้องกันเหตุร้ายและการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชน การปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา เช่น สายตรวจจักษุยานยนต์ สายตรวจรถยนต์และเจ้าหน้าที่สืบเวรยาม ลักษณะการทำงานปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและนอกสำนักงาน มีทั้งแต่งเครื่องแบบและนอกเครื่องแบบและในแต่ละสายงานมีผู้บังคับบัญชา ควบคุม ดูแล สั่งการ การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้บังคับบัญชาจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสายงาน มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน รวมถึงมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาในแต่ละสายงาน ซึ่งจากลักษณะการทำงานและอำนาจหน้าที่ของแต่ละสายงานจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ผู้ใต้บังคับบัญชาจึงอาจมีความต้องการผู้บังคับบัญชาที่มีลักษณะผู้นำที่เหมาะสมกับสายงานของตน การเข้าใจถึงคุณลักษณะผู้นำในแต่ละสายงานจะเป็นแนวทางสำคัญในการเลือกผู้นำให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 และเนื่องจากลักษณะงานของตำรวจจะมีการปฏิบัติงานที่เข้มงวดในบางเรื่องแต่ก็มีการยืดหยุ่นได้บ้างในบางเรื่อง ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายดังกล่าวทำให้ผู้นำตำรวจมีการบริหารงานทั้งแบบเผด็จการ แบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม ซึ่งจากลักษณะผู้นำดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงพฤติกรรมศาสตร์ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรและองค์การให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ภาพจาก: http://lh3.ggpht.com/_aMWYm9kiB0s/TLWbuSM8WKI/vTwVaPg2SkA/s400/DSCF6955.JPG

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงาน

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5
2. ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำที่แตกต่างกันระหว่างสายงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บังคับบัญชา
3. เป็นแนวทางในการบริหารงานตำรวจในสายอำนวยการ สายสืบสวนและสายป้องกันปราบปราม
4. เป็นแนวทางการพัฒนาผู้บังคับบัญชาให้มีศักยภาพในการบริหารงานตำรวจ สามารถบังคับบัญชาและควบคุมสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายอำนวยการและสายสืบสวน มีความแตกต่างกัน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายอำนวยการและสายป้องกันปราบปราม มีความแตกต่างกัน

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายสืบสวนและสายป้องกันปราบปราม มีความแตกต่างกัน

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำตามทฤษฎีผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ผู้นำแบบเผด็จการ
2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย
3. ผู้นำแบบเสรีนิยม

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 จำนวนทั้งหมด 199 คน

* วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 แบ่งเป็น

1. สายงานอำนวยการ จำนวน 12 คน
2. สายงานสืบสวน จำนวน 68 คน
3. สายงานป้องกันปราบปราม จำนวน 119 คน

รวมทั้งหมด 199 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในแต่ละสายงานในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: 608- 609) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 132 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบอาศัยความน่าจะเป็นโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สายงาน และยศ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบมีจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ มีจำนวน 30 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารหลักการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการเขียนแบบสอบถามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. จัดทำแบบสอบถามฉบับจริง
3. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ
4. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ (IOC) นำแบบสอบถามที่จัดทำเสร็จ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม

ความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์การวิจัย โดยมีเกณฑ์การพิจารณา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ขออนุญาตจากสายงานต่างๆ ในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ขอความร่วมมือข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในแต่ละสายงานในการตอบแบบสอบถาม

2. แจกแบบสอบถามให้กับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในแต่ละสายงานจำนวน 132 ฉบับ โดยกำหนดวันเวลาที่จะไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ได้รับแบบสอบถามครบ 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำข้อมูลลงตารางพร้อมบรรยายได้ตาราง

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 วิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

การทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะคติของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในสายงาน วิเคราะห์หาค่าความถี่ และนำเสนอตารางประกอบความเรียง

* สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในแต่ละสายงานในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 จำนวน 132 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบอาศัยความน่าจะเป็นโดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ภาพจาก: <http://www.innnews.co.th/images/news/2013/5/432365-01.jpg>

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ดำรงตำแหน่งในสายงานป้องกันปราบปรามและส่วนใหญ่มียศดาบตำรวจ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้นำในสายงานควรยึดหลักเหตุผลเป็นหลักในการปฏิบัติงานไม่กดขี่ข่มเหงผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมา คือ ผู้นำในสายงานควรส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนโดยเท่าเทียมกัน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้นำในสายงานควรทำงานโดยมุ่งประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ

การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในทัศนะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในสังกัดกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 5 ระหว่างสายงาน ได้แก่ สายงานอำนวยการ สายงานสืบสวนและสายงานป้องกันปราบปราม พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ พบว่า ข้อเสนอแนะในด้านนโยบายการบริหารและการสั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อเสนอแนะที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและแสดงความคิดเห็น มีการสั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวดและจริงจัง ยึดถือกฎระเบียบ วินัยและข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและลงโทษผู้กระทำผิดวินัยกฎระเบียบทางราชการ และมีการสั่งงานเป็นไปตามกฎระเบียบและเป็นระบบตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในสายงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา พบว่า ข้อเสนอแนะที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เอาใจใส่ ดูแลความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา เหมือนคนในครอบครัว ความเป็นกันเองและสามารถฟังพาดูใจกันได้ และมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น เล่นกีฬา รับประทานอาหาร เป็นต้น ตามลำดับ

★ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดให้มีการฝึกอบรม พัฒนา ให้กับผู้บังคับบัญชาในระดับต่างๆ ให้มีลักษณะผู้นำที่เหมาะสมกับหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานของหน่วยงานในปัจจุบันตามนโยบายของรัฐบาล เช่น การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมืออุปกรณ์พิเศษ เข้ามาใช้ในหน่วยงาน เป็นต้น

2. ผู้บังคับบัญชาควรมีการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพให้มีลักษณะของผู้นำที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะงานที่รับมอบหมายและตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานที่รับมอบหมายและการแก้ไขปัญหาต่างๆ เกิดผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3. ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยต้องเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยให้ความช่วยเหลือ ด้วยความเต็มใจ และจริงใจ ซึ่งเมื่อสามารถเป็นที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชาได้แล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชา ก็จะมี ความเชื่อถือ เคารพยำเกรงและปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความเต็มใจ

4. ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะตามโอกาสที่เหมาะสม เนื่องจากตัวผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้กับปัญหาและได้รับผลกระทบที่เกิดจากการทำงานมากที่สุด ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรรับฟังและนำความคิดเห็นนั้นไปปรับใช้ในโอกาสต่อไป

5. ผู้บังคับบัญชาต้องมีคุณธรรม มีความเป็นธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน โดยยึดกฎระเบียบ วินัยและข้อบังคับเป็นหลักในการปฏิบัติตน เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นสองมาตรฐาน เกิดความเท่าเทียมกันในกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้หน่วยงานมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บังคับบัญชา ก็สามารถที่จะปกครองและบริหารงานได้ด้วยความสะดวกเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำตามทฤษฎีอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำแบบเผด็จการในทัศนะของข้าราชการตำรวจ เนื่องจากผลของการศึกษาวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำแบบเผด็จการ มีระดับความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยทั้งในระดับมาก ปานกลางและน้อย จึงถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษา
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจ โดยศึกษาจากประชากร ไม่ต้องสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทั่วถึงและครอบคลุมทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- สุชาติ อินทร์พงษ์พันธ์. การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นตามทัศนะครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2538.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. "Determining sample size for research activities," *Education and Psychological measurement*. 30,3(1970): 607-610.

ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Local Administrative Organization Administrators'
Knowledge of Good Governance Principles :
A Case Study of Muang District, Phayao Province

นายภาคภูมิ เชื้ออยู่นาน¹

ภาพจาก: https://fbexternal-a.akamaihd.net/safe_image.php?d=AQAZKxV5GbmBHODV&url

* บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระ ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา วิธีการศึกษาใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 114 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

(Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย (Mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาความรู้ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ระดับความรู้ในการบริหารงานที่มีต่อหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีหลักการมีส่วนร่วม มีค่าสูงสุด รองลงมา คือ หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบต่อหลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และค่าต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใสตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความรู้ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหลักนิติธรรม ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากร ได้รับการพัฒนา เช่น การฝึกอบรม การเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับการให้บริการที่ครอบคลุมกับประชาชนในพื้นที่ โดยการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อมุ่งรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หลักคุณธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการปฏิบัติงาน โดยเน้นระบบคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรสามารถนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ หลักความรับผิดชอบต่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยยึดผลประโยชน์ที่ประชาชนเป็นผู้ได้รับ และสามารถสนองตอบต่อความต้องการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เน้นถึงความรับผิดชอบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ใช้จ่ายให้เหมาะสม ลดต้นทุนในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เน้นถึงกระบวนการมีส่วนร่วม โดยจะต้องให้ค้ำค้ำกับภาษีของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการปฏิบัติงานของบุคลากรต้องอาศัยเครื่องมือ และนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาให้บริการแก่ประชาชน หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร และประชาชน ในการกำหนดทิศทางดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่กำหนดเป็นแผนในการปฏิบัติงาน รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากร และประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุงระบบการทำงาน และพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน หลักความโปร่งใสเปิดโอกาสให้บุคลากร ภาคประชาคมในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม

สามารถตรวจสอบการใช้งานงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกชั้นตอน
ธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคม
ทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้
ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิด
ความโปร่งใส ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคม
อย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงได้

* Abstract

This study was aimed at investigating the knowledge of good governance principles of Local Administrative Organization Administrators in Muang District, Phayao Province. Questionnaire was employed to collect the data from 114 participants in the area of Muang District, Phayao Province. The data was analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the local administrative organization administrators held knowledge regarding good governance principles, in the overall, at high level. The principle holding the highest mean score was participation. The subsequent principles were morality, responsibility, rules of law, and effectiveness. The principle gaining the lowest mean score was transparency.

Suggestions regarding the knowledge of good governance principles for the local administrative organization were proposed. With regard to rules of law principle, there should be an encouragement for the staff to receive practical training about law, disciplines, and regulations that can facilitate the performance and optimize the quality service to the people by adhering the focus to public interests. Concerning morality principle, the staff should be stimulated about awareness in their jobs with an emphasis on moralities and etiquettes in order that the staff can perform their tasks based on the moral principles. Regarding responsibility principle, the staff should be supported to perform their tasks adhered to the law and related regulations

with an emphasis on the public interests, meeting the needs of the public, and alleviating the public's sufferings. For effectiveness principle, budget spending and utilizing of the public resources by the local administrative organization must adhere to cost-effective protocol that also meet the needs of the public with an emphasis on participation by the public. Utilizing of budget and public resources must aim at achieving maximized benefits of the taxpayers by implementing modern tools and technology for public convenience. According to participation principle, the staff should be allowed to participate in manipulate the administrative direction of the local administrative organization by taking the public's problems and needs to formulate the administration plan. The participation should also cover public hearing from both the staff and the people as means to improve the administration for sustainable achievement. About transparency principle, the administrators should allow public assembly to participate in monitoring and evaluating the administration. The administration performance results reports should be publicly announced and the budget spending must be publicly reported and in details. Good governance principles are developed with an aim to promote equality for every walk of life in the society to attain better quality of life. The successful implementation of the principles depend on the cooperation among public and private sectors by means of decentralization with an emphasis on promoting transparency. Importantly, good governance means participation of the people in an equality manner with answers and clarified statements.

* บทนำ

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ดังที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นจากความบกพร่อง ความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งแยกพิจารณาได้ คือ การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ขณะที่กลไกที่มีอยู่บกพร่อง ไม่สามารถเตือนภัยที่เคลื่อนไหวเข้ามากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงินอย่างรวดเร็วได้ รวมทั้งเมื่อถูกกระทบแล้วยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไกและฟันเฟืองการบริหารจัดการต่างๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนให้ทันต่อสถานการณ์ได้ ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการ ต้องมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่จำเป็นในการบริหารประเทศ ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรม ส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดความฉ้อฉลผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้ พร้อมทั้งประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจและร่วมแก้ไขปัญหา ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและมีการร่วมกันกระทำการทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ จากสาเหตุดังกล่าว หากไม่ได้รับการจัดการแก้ไขและป้องกันโดยเร่งด่วนแล้ว โอกาสการฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจของไทย อาจต้องใช้เวลาานานกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนก็คือ การขจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้นและสร้างธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ให้ปรากฏเป็นจริงในภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน (ประเสริฐ วงศ์ภูธร. <http://www.parliament.go.th>. 2555)

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่ต่างๆ ไว้เพื่อบริหารงานในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนและที่สำคัญที่สุดคือ การใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นเงินของประชาชน ดังนั้นหลักธรรมาภิบาลจึงถือเป็นหลักการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการองค์กร

ที่ควรคำนึง องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งต้องนำมาวางเป็นแนวทางเพื่อ
การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับประชาชน

เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญ คือ การปฏิรูปการเมืองและ
ระบบราชการให้มีความสุจริต โปร่งใสและมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจและสนอง
ความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีการปรับบทบาท
และแนวคิดในการทำงานใหม่เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนแทนการรักษา
กฎระเบียบ จัดระบบการบริหารให้มีความคล่องตัว มีกระบวนการทำงานให้สอดคล้อง
กับความต้องการกลุ่มหรือพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยยึดหลักการทำงานอย่างมี
ประสิทธิภาพ ความเสมอภาค เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาความรู้ด้านการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาล ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัด
พะเยา ซึ่งการบริหารงานท้องถิ่นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่นั้น จะต้อง
นำหลักในการบริหารงานมาใช้

ภาพจาก: http://1.bp.blogspot.com/-KwHt4bIE7cA/UffJo1AwbIXkTWnNbV7Zo/s400/3315501IMG_4165.JPG

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

* ประโยชน์ของการวิจัย

ทำให้ทราบถึงความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส (กรมการปกครอง, 2542: 421-422)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 114 คน โดยแบ่งเป็น องค์กรการบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง เทศบาลตำบล 8 แห่ง เทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 1 แห่ง

* วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นลักษณะคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. แผนปฏิบัติการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยแบ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง เทศบาลตำบล 8 แห่ง เทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 1 แห่ง โดยประชากร คือ ผู้บริหารจำนวน 114 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา เป็นการศึกษาระดับปริมาณ (Quantitative Study) ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามและกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม
3. เขียนแบบสอบถามฉบับร่าง
4. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของข้อคำถามแต่ละข้อ นำข้อวิจารณ์มาพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้และปรับปรุง เพื่อวิเคราะห์ค่าความแม่นยำและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficients) ของครอนบาค (Cronbach) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้มีลักษณะคล้ายประชากร ประมาณ 5 คน ไปทดลองใช้เพื่อพิจารณาความชัดเจน

ของคำถามต่างๆ โดยนำมาหาค่าความเชื่อถือได้ ซึ่งได้ค่า α เท่ากับ 0.974

6. นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์และนำไปเก็บข้อมูลกับประชากรตามที่กำหนดไว้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 114 คน โดยแบ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง เทศบาลตำบล 8 แห่ง เทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 1 แห่ง และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรทั้งหมด จำนวน 114 คน โดยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 114 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งไปเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และวารสารหน่วยงานต่างๆ เช่น ห้องสมุด การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และการวิเคราะห์สรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับความรู้ เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยเกณฑ์การจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยและการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น (วิเชียร เกตุสิงห์. 2543: 10)

ผลการศึกษาเรื่องความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพศชาย อายุระหว่าง 40-49 ปี การศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงาน 3-5 ปี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-20,000 บาท

2. ความรู้ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาโดยรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก ($\mu=1.77$) โดยส่วนใหญ่มีหลักการมีส่วนร่วม มีค่าสูงสุด ($\mu=1.76$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ ($\mu=1.54$) หลักนิติธรรม ($\mu=1.53$) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\mu=1.44$) และหลักความโปร่งใส ($\mu=1.29$) ตามลำดับ จากการศึกษาเป็นรายข้อพบว่า

2.1 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักนิติธรรม โดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\mu=1.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร อปท. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อย่างเป็นรูปธรรม มีค่าสูงสุด ($\mu=1.96$) รองลงมา คือ ผู้บริหาร อปท. มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติของ อปท. ให้ประชาชนได้รับทราบโดยครอบคลุมทุกพื้นที่ ($\mu=1.77$) การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ต้องทันสมัย คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ($\mu=1.64$) ผู้บริหาร อปท. ส่งเสริมสนับสนุนแนวทางและใช้หลักในการบริหารงาน โดยอาศัยกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu=1.57$) ผู้บริหาร อปท. เปิดโอกาสให้ประชาชน วิชาทศวิจารย์กฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ อปท. บังคับใช้ในพื้นที่เป็นลายลักษณ์อักษร ($\mu=1.31$) บุคลากรของ อปท. ต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความขยันอดทน ($\mu=1.24$) และประชาชนในพื้นที่ ต้องรับทราบรายละเอียดการประกาศใช้ กฎ ระเบียบข้อบังคับของ อปท. ที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง ($\mu=1.22$) ตามลำดับ

2.2 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักคุณธรรม โดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\mu=1.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การคัดเลือกฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร อปท. โดยเน้นถึงประโยชน์ส่วนรวม ประชาชน มีค่าสูงสุด ($\mu=1.97$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรมในองค์กร เป็นการจัดระบบงานภายในเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงประชาชน บุคคลอื่นก็ได้ ($\mu=1.94$) ผู้บริหาร อปท. ควรมีมาตรการในการลงโทษขั้นรุนแรง หากพนักงานในสังกัดปฏิบัติงาน ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานได้ ($\mu=1.87$) ผู้บริหารมีหน้าที่ ในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบวิธี ในการพิจารณาความดี ความชอบที่เกิดจากการปฏิบัติงานของพนักงาน ($\mu=1.84$) การไม่เลือกปฏิบัติ ให้มีความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันถือเป็นหลักคุณธรรมคุณอย่างหนึ่ง ($\mu=1.11$) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้พนักงาน ในสังกัดปฏิบัติงานโดยเน้นการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เน้นคุณภาพในการบริการ ($\mu=1.05$) และ ผู้บริหาร อปท. อาจจะส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง ($\mu=1.00$) ตามลำดับ

2.3 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\mu=1.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา นำเสนอต่อผู้บริหารให้รับทราบได้ มีค่าสูงสุด ($\mu=1.96$) รองลงมา คือ เลี่ยงการจัดทำประชาพิจารณ์ ในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ ($\mu=1.95$) การให้บริการหรือการแก้ปัญหาความเดือนร้อนส่วนตัวของประชาชน ถือว่าอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ ถือเป็นความรับผิดชอบที่ต้องสนองตอบทันที ($\mu=1.89$) การได้รับการยอมรับหรือความพึงพอใจของผู้รับบริการถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบริหารงานเท่านั้น ($\mu=1.88$) มีการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานเพื่อลดความเสียหายในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ เป็นประจำและต่อเนื่อง ($\mu=1.04$) และผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน โดยเน้นถึงความสำเร็จของงานไม่ทอดทิ้ง ละทิ้งงาน และการตระหนักในบทบาท หน้าที่ การมีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ ถือเป็นหลักความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ ($\mu=1.03$) ตามลำดับ

2.4 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร

อยู่ในระดับน้อย ($\mu=1.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนที่ติดต่อขอรับบริการในด้านต่างๆ ของ อปท. มีการเพิ่มขึ้นตอนที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และผู้บริหารไม่ควรนำผลข้อคิดเห็นที่ประชาชนได้เสนอแนะซึ่งทำให้เกิดขัดแย้ง กับนโยบายที่กำหนดไว้ก่อนปฏิบัติหน้าที่ มีค่าสูงสุด ($\mu=1.96$) รองลงมา คือ ผู้บริหารอาจจะลดจำนวนอัตราของพนักงาน ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อเน้นถึงความประหยัดด้านงบประมาณการบริหาร ($\mu=1.88$) มีกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหาร ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณอย่างมีหลักเกณฑ์ ที่คุ้มค่าก่อนอนุมัติ ($\mu=1.11$) ผู้บริหารนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา ($\mu=1.08$) ผู้บริหารต้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนที่ชัดเจน ($\mu=1.07$) และผู้บริหารจะต้องมีผลงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเป็นที่พอใจของประชาชนในพื้นที่ ($\mu=1.01$) ตามลำดับ

2.5 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\mu=1.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาของอปท. กำหนดให้กรรมการชุมชน ผู้แทนภาคส่วนต่างๆ ประชาคมที่เข้าร่วม โดยประชาชนทั่วไปเข้าร่วมก็ได้ มีค่าสูงสุด ($\mu=1.96$) รองลงมา คือ ผู้บริหาร หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้กำหนดนโยบายในด้านต่างๆ โดยประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการดังกล่าวได้ ($\mu=1.90$) การกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหาร การปฏิบัติงานในองค์กร เป็นบทบาทของผู้บริหาร ไม่จำเป็นต้องให้บุคลากรระดับล่างเข้าร่วม ($\mu=1.88$) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนงาน ที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานในพื้นที่ ($\mu=1.67$) ผู้บริหารควรให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภา โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ การออกระเบียบข้อบังคับของ อปท. ($\mu=1.57$) และ การประชุมแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน ระหว่างหน่วยงาน ชุมชน ประชาชน เพื่อการทำงานในลักษณะเครือข่าย ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วม ($\mu=1.55$) ตามลำดับ

2.6 ความรู้ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามหลักความโปร่งใส โดยภาพรวม พบว่า มีความรู้ในการบริหาร อยู่ในระดับน้อย ($\mu=1.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหาร อปท. รับทราบขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทุกขั้นตอน มีค่าสูงสุด ($\mu=1.96$) รองลงมา

คือ การจัดทำโครงการกิจกรรมใหม่ ของ อปท. อาจจะนำเข้าไปแทรกอยู่ในแผนการปฏิบัติการของ อปท. ที่ได้กำหนดไว้แล้วได้ ($\mu=1.94$) ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจของตนเอง ในการกำหนดตัวชี้วัด ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของบุคลากร ($\mu=1.90$) ผู้บริหาร จัดให้มีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ ($\mu=1.10$) ผู้บริหารควรแจ้งให้บุคลากร ประชาชนเข้าใจถึงนโยบาย เป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงาน สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่พึงได้รับอย่างทั่วถึง ($\mu=1.09$) และ เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบระหว่างโครงการ โดยภาคประชาชน สังคม เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริง ($\mu=1.04$) ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความรู้ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

หลักนิติธรรม ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา เช่น การฝึกอบรม การเสริมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อย่างเป็นรูปธรรม ให้สอดคล้องกับการให้บริการที่ครอบคลุมกับประชาชนในพื้นที่ โดยการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อมุ่งรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

หลักคุณธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการปฏิบัติงาน โดยเน้นระบบคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรสามารถนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ

หลักความรับผิดชอบ สนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยยึดผลประโยชน์ที่ประชาชนเป็นผู้ได้รับ และสามารถสนองตอบต่อความต้องการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เน้นถึงความรับผิดชอบต่อหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่

หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ใช้จ่ายให้เหมาะสม ลดต้นทุนในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เน้นถึงกระบวนการมีส่วนร่วม โดยจะต้องให้คู่ค่ากับภาษีของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการปฏิบัติงานของบุคลากรต้องอาศัยเครื่องมือ และนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาให้บริการแก่ประชาชน

หลักการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร และประชาชน ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่กำหนดเป็นแผนในการปฏิบัติงาน รับฟัง

ข้อเสนอแนะของบุคลากร และประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุงระบบการทำงาน และพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

หลักความโปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคลากร ภาคประชาคมในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม สามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกขั้นตอน

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานการทำงานยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ๆ คณะกรรมการชุดที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ควรจัดทำโครงการ หรือแผนการอบรม และพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงานเพื่อรับใช้ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

หลักนิติธรรม ควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับประกาศ กฎ ระเบียบข้อบังคับของ อปท. เพื่อประโยชน์ของประชาชนเอง

หลักคุณธรรม ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในทุกๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการปฏิบัติงาน โดยเน้นระบบคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรสามารถนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ

หลักความรับผิดชอบ ควรสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยยึดผลประโยชน์ที่ประชาชนเป็นผู้ได้รับ เน้นความสำเร็จของงาน ไม่ทอดทิ้ง ละทิ้งงาน และสามารถสนองตอบต่อความต้องการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เน้นถึงความรับผิดชอบ

หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ และควรตระหนักในบทบาท หน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชาติ

หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหาร ควรมีผลงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น การใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ใช้จ่ายให้เหมาะสม ลดต้นทุน ส่วนในการสนองตอบ ต่อความต้องการของประชาชน ควรเน้นถึงกระบวนการมีส่วนร่วม โดยจะต้องให้ค้ำค้ำกับภาษีของประชาชน และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการปฏิบัติงานของบุคลากรต้องอาศัยเครื่องมือและนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาให้บริการแก่ประชาชน

หลักการมีส่วนร่วม ควรมีการประชุม แลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงาน ชุมชน ประชาชน ควรส่งเสริม สนับสนุนบุคลากร และประชาชน ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่กำหนดเป็นแผนในการปฏิบัติงาน รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากร และประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุงระบบการทำงาน ให้เป็นระบบเครือข่าย ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วม และพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

หลักความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร ภาคประชาคมในพื้นที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม สามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกขั้นตอน เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา ความรู้ด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับจังหวัด โดยอาจศึกษาหลักธรรมาภิบาลอื่นๆ เพิ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ตลอดจนความต้องการเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในมุมมองของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการภายใต้หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. แนวทางการปฏิบัติงานของสภาตำบลและและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2542. กรุงเทพมหานคร: กรมฯ, 2542.
- กฤษณ์ สัมพันธ์เมนะสุด และคณะ. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2546.
- กิติมา ปรีดีติลล. ทฤษฎีบริหารองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ธนะการพิมพ์, 2529.
- เกษียร เตชะพีระ. ธรรมรัฐ-ธรรมและพีเพิล. กรุงเทพมหานคร: ธนะการพิมพ์, 2541.
- จรรยา ดอกบัวแก้ว และคณะ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ. การพัฒนาและความขัดแย้ง : ทางเลือกบนเส้นทางประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2543.

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

People's Participation in the Development Plan of Boonruang
Sub-district Municipality, Chiangkhong District, Chiangrai Province

นายอนกิจ จินะแก้ว¹

ภาพจาก: <http://4.bp.blogspot.com/-rZBBdN2E4Nw/T8IzFVNHRMI/3d2F4N-CYs4/s1600/IMGA8515.JPG>

* บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม รวมถึงประโยชน์ของการวิจัย ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วม รวมถึงข้อเสนอแนะและผลของการศึกษากลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปและใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สรุปผลการวิจัย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการเข้าร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยการได้เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อผ่านร่างแผนพัฒนาเทศบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลด้วยการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยแผนพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้รับประโยชน์จากการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรืองเกี่ยวกับการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย โดยการได้ติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลที่เทศบาลประกาศใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน ทำเวทีประชาคมก่อนทำแผน การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อแต่งตั้งตัวแทนชุมชน โดยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้าน และ/หรือแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มต่างๆ

การเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ โดยให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึงและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรจัดทำแบบประเมินหลังกิจกรรมแล้วเสร็จ

*** คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาเทศบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการ โครงการพัฒนาประชาคม ประชาคมท้องถิ่น

*** Abstract**

This study was aimed at investigating the levels of people's participation; suggestions towards the participation; and benefits of the participation. The population residing in the area of Boonruang Sub-district Municipality was recruited to participated in the study. The sample group was calculated using the table of sample size and stratified-random sampling technique. Survey research was employed to underpin the research design. The data was analyzed quantitatively and qualitatively.

The findings revealed that, in the overall, people's participation in formulating the development plan of Boonruang Sub-district was found at the moderate level. The domain holding the highest degree was the public benefits, while the domain gaining the least degree was participation in the follow-up process.

With regard to decision domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect receiving the highest degree was a meeting is called upon whenever there is an effect towards the people, while the least degree of people's participation was in prioritizing the importance of the project.

According to procedure domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect gaining the highest degree was an invitation to join the meeting to formulate the draft for the development plan, while the least degree of people's participation was an invitation to join the committee members to formulate the development plan.

Regarding benefits domain, people's participation was found at the moderate level. The aspect holding the highest degree was the development plan answers the needs and problems in the community, while the aspect gaining the least degree was the benefits from joining the committee to formulate the development plan.

Concerning follow-up process, people's participation was found at the low level. The aspect receiving the highest degree was the follow-up on the plans as the municipality outlined in a public announcement. The aspect gaining the lowest degree was the participation in formulating the indicators for use in the follow-up process of project implementation in the community.

Suggestions towards the people's participation in formulating the development plan of Boonruang Sub-district Municipality were the following.

With regard to participation in decision-making, the municipality should call on a meeting for public hearing about the people's problems through assembly method prior to drafting the development plan.

Concerning participation in the procedure, the municipality should call on a meeting to appoint the community representatives whether it be sub-district headman, head of the village, and/or leaders from other groups.

Regarding participation in the benefits, the community should call on a meeting to clarify benefits of the project for the people as a means to draw more attention and participation from the people.

According to participation in the follow-up, the community should formulate evaluation form as a means to assess the outcome of the project.

* บทนำ

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท อำนาจหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีได้เพียงที่จะมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไป รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย โดยเฉพาะเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณและ อัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการ สาธารณะของรัฐและขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในภารกิจ ให้ดำเนินการถ่ายโอน ภายใน 4 ปี สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใด ที่ไม่สามารถ ที่จะรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และภารกิจภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอน ภายใน 10 ปี รวมทั้งกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่น ให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและ หน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในไม่เกิน พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยการเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ที่ถ่ายโอน

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนเองให้ชัดเจน มีการนำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องต่อเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งนอกจากทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

ภาพจาก: <http://3.bp.blogspot.com/-CTuvr7f-2sI/T5ec2IKLLK1/v27uBuoAIMM/s1600/DSC00043.JPG>

หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คือ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุตามกำหนดไว้ หากไม่มีเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อยๆ ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาอย่างซ้ำซ้อนและไม่สิ้นสุดแล้ว ยังอาจทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นจนอาจเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแก้ไขได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนกระทรวง กรม ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดและอำเภอ รวมตลอดถึงนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

เทศบาลเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น วัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งและเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้มีส่วนร่วมและสามารถนำเสนอข้อคิดเห็นหรือแนวความคิดในการบริหารทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเทศบาลจะเจริญก้าวหน้าและสามารถให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ได้ทั่วถึงมากขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการนำเสนอเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ โดยการให้การนำเสนอการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลมากน้อยเพียงใด ซึ่งการมีส่วนร่วมพิจารณาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเทศบาลได้มีการส่งเสริมสนับสนุน

หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ
อีกประการหนึ่งของการบริหารงานหรือพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ผลการศึกษาจะใช้
เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ
ต่อไป

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
3. ผลของการศึกษาของเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สามารถใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาการมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมรูปแบบการมีส่วนร่วม 4 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร ได้กำหนดขอบเขตไว้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 10 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวนประชากรทั้งหมด 6,923 คน

* วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งหมด 6,923 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan โดยมีความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน 5% และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะคำถามปลายปิดให้ผู้ตอบเลือกคำตอบ และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลงานวิชาการของนักวิชาการต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น รวมทั้งผลงานวิชาการทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน

2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยการนำเนื้อหาจากเอกสารทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิด และศึกษาจากแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด และนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวแทนก่อนเก็บข้อมูลจริงยังพื้นที่เป้าหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์ความเชื่อมั่น

โดยใช้สูตรของ ครอนบรัด (Cornbrash Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9502

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลงานวิชาการของนักวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอื่นๆ เป็นต้นว่า ข้อมูลจำนวนประชากร กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลบุญเรือง เป็นต้น

2. การศึกษาวิจัยข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์และบรรยายข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ระดับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis แล้วนำมาบรรยายในรูปของความเรียง

* สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด มีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด สถานภาพสมรสแต่งงานอยู่ด้วยกันมากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด และมีรายได้ระหว่าง 8,001-12,000 บาท มากที่สุด

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยสูงสุด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเข้าร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การได้เข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อผ่านร่างแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลด้วยการเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แผนพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้รับประโยชน์จากการร่วมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง ในการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การได้ติดตามการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลที่เทศบาลประกาศใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการได้มีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตาม ประเมินผลโครงการในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ภาพจาก: <http://civil.kku.ac.th/site/wp-content/uploads/2011/07/tepoon5.jpg>

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง สรุปผลได้ดังนี้

การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาของประชาชน ทำเวทีประชาคมก่อนทำแผน และจัดทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เปิดให้มีเวทีให้ประชาชนชี้แจงปัญหา และเทศบาลเองก็ต้องมาชี้แจงให้ประชาชนทราบเช่นกัน โดยกิจกรรมทั้งหมดควรเป็นการทำร่วมกันของทั้งประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการออกพื้นที่เข้าหาประชาชน เป็นต้น

การเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อแต่งตั้งตัวแทนชุมชน โดยให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนชาวบ้าน และ/หรือแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มต่างๆ และมีผู้ช่วยของกลุ่มนั้นๆ มาร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเสนอแนวความคิดในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการของเทศบาล แต่หากเทศบาลมีแผนพัฒนาเทศบาลอยู่แล้ว ควรให้นายกเทศมนตรี

หรือตัวแทนแจ้ง/หรือประชุมประชาชนให้ทราบแนวทางดำเนินการ เมื่อได้แนวทางดำเนินการแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เช่น มีการประกาศตามเสียงตามสาย หรือประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินการ

การเข้ามามีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เทศบาลควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ โดยให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึงและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น แก้ไขปัญหาของประชาชนให้ตรงจุด ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากที่สุด รวมถึงชี้แจงว่าผลประโยชน์นั้นจะมีส่วนกันทั้งสองฝ่าย

การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรจัดทำแบบประเมินหลังกิจกรรมแล้วเสร็จ และจัดการประชุมเพื่อรับฟังผลที่ได้จากกิจกรรม รับฟังความคิดเห็นและข้อบกพร่องต่างๆ และแต่งตั้งคณะกรรมการในชุมชนเพื่อติดตามประเมินผลแผนพัฒนาทุกเรื่องของเทศบาล การจัดประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ควรทำทุกๆ 3 เดือน เมื่อได้ผลการประเมินแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ในทุกๆ ทางให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือเทศบาล ควรให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน/หมู่บ้าน และความต้องการของประชาชน มาบรรจุในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. เทศบาลควรมีระบบการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และหลากหลายช่องทาง เช่น แผ่นพับ วารสาร และการจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น
3. เทศบาลควรให้การสนับสนุนให้มีกลุ่ม องค์กรชุมชน ภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจมีการจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมาย การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ แก่ประชาชน
4. เทศบาลควรมีการจัดประชุมประชาคมเป็นประจำทุกเดือน แบบสัญจร เพื่อรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากลยุทธ์การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง
2. ควรทำการศึกษาบทบาทของเทศบาลในการเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุญเรือง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวรรณ วีระตระกูล. การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองตราด. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (นโยบายสาธารณะ) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2545.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2547.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

Participation in the Protection and the Solution of Drug Problem of
Huay Sai Sub-district Administrative Organization,
Sankampaeng District, Chiang Mai Province

นายชาคริต ธิสา¹

ภาพจาก: <http://ntsinw.com/wp-content/uploads/2013/07/94.jpg>

* บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยทราย ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวในแต่ละครัวเรือนจำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น ประกอบด้วย

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านผลประโยชน์จากการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุและตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

★ Abstract

This study aimed at investigate the people's participation in the the protection and the solution of drug problems of Huay Sai Sub-district Administrative Organization, Sankampaeng District, Chiang Mai Province. The samples were 340 family heads residing in Huay Sai Sub-district Administrative Organization. The instruments included a series of questionnaires on the people's participation in the protection and the solution of drug problems which consisted of 4 aspects: the participation in: decision making, work implementation, work monitoring and evaluation, and receiving benefits from work. The obtained data were analyzed by computerized program drawing on the statistical formulae: percentage, mean and standard deviation. The findings of the study are as follows.

The participants had joined in all the 4 activities: decision making, work implementation, work monitoring and evaluation, and receiving benefits from work, at a moderate level. The participants with different sexes, ages, and work positions had participated in the protection and the solution of drug problems at different levels.

* บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่องค์กรปกครองท้องถิ่นก็มีได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง ตามวิธีการที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551: 54)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะเป็นสถาบันที่ฝึกหัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง เกิดความหวงแหนและความรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551: 54)

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การปกครองท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา แต่การปกครองท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการปกครองระดับชาติมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551: 54)

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย เป็นการปกครองรูปแบบหนึ่งที่กระจายอำนาจ (Decentralization) ออกไปสู่ท้องถิ่น ตามแนวคิดที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือว่าเป็นบันไดของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

จากแนวคิดของการกระจายอำนาจของท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด และถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน มีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย โดยเป็นส่วนที่เอื้อต่อการ

ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน

ปัญหาหนึ่งของชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง คือ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้ากำลังเป็นปัญหาและเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงของชุมชนและเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายเป็นเขตพื้นที่ที่ติดต่อกับเขตอำเภอออยสะเกิดและเขตอำเภอแม่อน จึงทำให้เป็นช่องทางการขนส่งยาเสพติดได้สะดวก จึงทำให้เป็นปัญหาอย่างยิ่งต่อชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพงจึงเป็นพื้นที่ที่มียาเสพติดมากเป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายก็มีประชาชนค้ายาเสพติดและติดยาเสพติดมากเป็นอันดับต้นๆ ของอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เช่นกัน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2549: 3)

แม้ว่าในระยะที่ผ่านมา ทุกรัฐบาลจะพยายามหาหนทางแก้ไขปัญหา แต่ปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดและการแพร่กระจายของยาเสพติด เช่น ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแหล่งอบายมุขต่างๆ ได้แก่ สถานบริการและสถานบันเทิงต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่ทั่วไป การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงที่ผ่านมาแม้ว่าจะประสบผลสำเร็จเป็นที่พึงพอใจของแต่ละองค์กรก็ตาม แต่หากพิจารณาในภาพรวมแล้ว นอกจากจะไม่มีแนวโน้มลดลงแล้ว ยังปรากฏว่าปัญหายาเสพติดกลับมีการขยายตัวรุนแรงมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงระบบการเมืองการปกครองที่ทำให้เกิดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติด ในขณะที่โครงสร้างทางครอบครัวของสังคมไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและมีขนาดเล็กลง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอยู่ร่วมกันในลักษณะครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ปัญหาจากการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ ความมั่นคงและความอบอุ่นในครอบครัวถือว่าเป็นด้านแรกในการคุ้มครองป้องกันภัยจากยาเสพติดให้น้อยลงพร้อมกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวได้เปลี่ยนไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดปัญหาเยาวชนและปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เมื่อก้าวถึงการแก้ไขปัญหายาของชุมชน สังคม ประเทศชาติเข้าใจว่าผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการสะท้อนถึงแนวคิดที่รวมศูนย์ปัญหาและการแก้ไขปัญหาวัวที่กลไกของรัฐ ในลักษณะจากบนลงล่าง ประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลหรืออย่างดีที่สุดก็เป็นได้เพียง

ภาพจาก: [http://pr.prd.go.th/rayong/
images/article/news2513/
n20130418190909_32668.jpg](http://pr.prd.go.th/rayong/images/article/news2513/n20130418190909_32668.jpg)

ผู้ให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนการแก้ปัญหาเท่านั้น การแก้ปัญหาในลักษณะนี้ดำเนินการมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นการผูกขาด โดยรัฐเป็นผู้แก้ปัญหาซึ่งการแก้ปัญหาในลักษณะนี้มักจะไม่ประสบผลสำเร็จหรือไม่ยั่งยืน ส่วนใหญ่ทำได้เพียงการชะลอปัญหาหรือหยุดยั้งปัญหาได้ชั่วคราว แต่เมื่อใดที่รัฐขาดความสนใจ หยุดการดำเนินการปัญหาก็จะเกิดขึ้นอีก ซึ่งการแก้ปัญหาลักษณะนี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก

ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งยังเกิดความรู้สึกว่าการกระทำที่การแก้ปัญหาเป็นเรื่องของรัฐไม่ใช่เรื่องของตนเองหรือชุมชนที่จะรับผิดชอบ ลำพังหน่วยงานของภาครัฐไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาสาเหตุของชุมชนให้สำเร็จลุล่วงได้เพราะในแต่ละพื้นที่มีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ผู้ที่จะเข้าใจถึงสภาพปัญหาความเป็นไปและแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างถูกต้อง คือประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ทั้งนี้ปัญหายุ่งยากเป็นปัญหาที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข จึงต้องเป็นการกระทำที่ร่วมกันของทุกคน ทุกองค์กร ทุกหน่วยงานในชุมชน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาว่า ประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและดำเนินงาน ในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อันจะนำไปสู่องค์การบริหารส่วนตำบลปลอดยาเสพติดและนำไปปรับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามเพศ อายุและตำแหน่งหน้าที่

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อได้ข้อมูลอันเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

* สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ต่างกัน
3. ประชาชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีส่วนร่วมต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ต่างกัน

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 8 หมู่บ้าน 2,241 ครัวเรือน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุและตำแหน่งหน้าที่

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงานด้านผลประโยชน์จากการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผล

แหล่งที่มาของข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากการออกแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูล ที่ผู้วิจัยรวบรวมไว้ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชน หนังสือ เอกสาร วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

* วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจากการเก็บข้อมูล ได้แก่ ประชาชนทั้งหมดในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 หมู่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนทั้งสิ้น จำนวน 2,241 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนในตำบลห้วยทราย จำนวน 340 คน หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณของ Taro Yamane (เศรษฐา เศรษฐีธอร์, 2541: 44)

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนประชากรได้อย่างสมบูรณ์ จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 ตัวอย่าง

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยให้คำนวณตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละหมู่บ้าน และผู้ตอบแบบสอบถามคือตัวแทนจำนวน 1 คน ในแต่ละครัวเรือน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 340 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ครัวเรือนและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย	จำนวนครัวเรือน (หลัง)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
หมู่ที่ 1 บ้านแม่ตาด	221	33
หมู่ที่ 2 บ้านหนองแสง	283	43
หมู่ที่ 3 บ้านลำน้ำตอง	422	64
หมู่ที่ 4 บ้านสันเข้าแคบกลาง	327	50
หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งต้อม(บ้านหม้อ)	402	61
หมู่ที่ 6 บ้านคอยชีว	287	43
หมู่ที่ 7 บ้านป่าดิ่ง	137	21
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยทราย	162	25
รวม	2,241	340

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 340 คน อาทิเช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด จะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของคำถาม ดังนี้ คือ

ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด จะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ผู้วิจัยได้

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของคำถาม ดังนี้ คือ

มีปัญหาและอุปสรรคมาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
มีปัญหาและอุปสรรคปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
มีปัญหาและอุปสรรคน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะด้านปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพิ่มเติม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ทำโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและประเด็นคำถามในแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ช่วยงานวิจัยที่ลงพื้นที่มีความเข้าใจ และสามารถชี้แจงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

2. การแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 หมู่บ้าน จำนวน 340 คน

3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายจากค่าคะแนนเฉลี่ย

เกณฑ์การแปลความหมายของช่วงคะแนนระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.00 - 1.75	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.76 - 2.51	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
2.52 - 3.27	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
3.28 - 4.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ส่วนที่ 3 ระดับปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายจากค่าคะแนนเฉลี่ย

เกณฑ์การแปลผล ดังนี้

- 1.00 - 1.75 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด
- 1.76 - 2.51 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคน้อย
- 2.52 - 3.27 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคปานกลาง
- 3.28 - 4.00 หมายถึง ระดับปัญหาและอุปสรรคมาก

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะด้านปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยการนำแบบสอบถามที่มีผู้กรอกแบบสอบถามมารวบรวมเป็นหมวดหมู่ แล้วจัดกลุ่มแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ เพื่อนำเสนอในรูปแบบบรรยายเชิงพรรณนา

*** สรุปผลการวิจัย**

ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 9,501-12,500 บาท เป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ในหมู่บ้าน และมีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปี

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานตามศักยภาพและทรัพยากรของชุมชนหรือหมู่บ้านมากที่สุดและมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบของชุมชนหรือหมู่บ้านในการควบคุมหรือปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชน

มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการในการป้องกันหรือต่อต้านยาเสพติดมากที่สุดและประชาชนมีส่วนร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อยที่สุด

ภาพจาก: <http://image.bangkokbiznews.com/media/images/size5/2013/05/01/e65fba65a758ij76egah9.jpg>

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและครอบครัวจากการที่ชุมชนปลอดยาเสพติด มากที่สุด และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการรับรางวัลหรือค่าตอบแทนหรือประกาศเกียรติคุณจากการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม ประชาคมเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากที่สุดและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการน้อยที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

ประชาชนที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนมีปัญหาต่อการเกรงกลัวอันตรายหรือผลกระทบที่จะได้รับต่อตนเองและครอบครัว จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อยลง รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการขาดแรงจูงใจหรือไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายและสืบเนื่องมาจากการติดต่อประสานงานระหว่างตัวแทนชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย มีอยู่อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้ปัญหาการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายกับประชาชนในพื้นที่ที่มีผลต่อการเข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

แนวทางแก้ไขปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1. ประชาชนมีความเห็นว่า ด้านปัญหาความปลอดภัยต่อตนเองและครอบครัวที่อาจเกิดอันตรายจากการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ควรมีการปิดข้อมูลผู้ให้เบาะแสหรือผู้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ไว้เป็นความลับ ควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบต่างๆ เช่น การประกวดบุคคลตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมป้องกันยาเสพติดหรือการให้เงินรางวัลตอบแทน ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อฟื้นฟูและบำบัดผู้ติดยาเสพติด

* อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบข้อมูลที่น่าสนใจอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย โดยภาพรวมประชาชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลและขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับ โสภิต สวรรณะ (2541: 16-17) ที่ได้สรุปเงื่อนไขของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การกระจายอำนาจทางการเมืองยังเป็นลักษณะการรวมอำนาจสู่ศูนย์กลาง ย่อมไม่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงใช้กลไกและรูปแบบดั้งเดิมที่ไม่ได้เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางของการจัดทำกิจกรรม แต่เป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้น

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประชาชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งเกิดจากปัญหาการเกรงกลัวต่ออันตรายจากผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัวของผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ประกอบกับการขาดการประชาสัมพันธ์หรือการติดต่อสื่อสารให้เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ซึ่งสอดคล้องกับ ถนัด ไบยา (2541: 7-10) ที่สรุปว่า การสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ การติดต่อ

สื่อสารที่ดีมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกันทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและมีตัวแทนที่เหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ประชาชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วม เนื่องจากการดำเนินงานที่ขาดความต่อเนื่องและไม่มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับประชาชนไม่ได้รับผลตอบแทนโดยตรงจากการเข้าไปร่วมดำเนินงาน เช่น ไม่มีการจัดสรรงบประมาณดำเนินการที่ชัดเจน ไม่มีรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่เห็นเป็นรูปธรรม เป็นต้น

4. สำหรับส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ประชาชนในตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีสาเหตุมาจากการไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำกิจกรรมหรือโครงการและการจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทรายในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ทำขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลหรือจังหวัด โดยการเน้นไปที่การให้เงินอุดหนุนมากกว่าจะเป็นการจัดทำกิจกรรมขึ้นเองโดยริเริ่มจากชุมชน ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลจากประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สานิต ธนทวี (2541: 24-25) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในจังหวัดกำแพงเพชรประการหนึ่ง คือ การประสานนโยบายและแผนยังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากชุมชน ขาดการวางแผนกลยุทธ์ในการทำงาน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เพราะการต่อสู้กับยาเสพติดเหมือนการแย่งชิงประชาชน หากประชาชนไม่ตกเป็นเหยื่อและให้ความร่วมมือกับรัฐแล้วยาเสพติดก็อยู่ไม่ได้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนโดยการจัดกิจกรรมหรือการประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดจากประชาชนนำมากำหนดเป็นนโยบายหรือรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยผ่านตัวแทนชุมชน มีการกำหนดกฎระเบียบในชุมชนร่วมกัน ในขณะเดียวกันก็ให้ความคุ้มครองผู้ที่เข้าร่วมในการให้ข้อมูลหรือเบาะแสด้านยาเสพติดอย่างเป็นทางการ เช่น การปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสด้านยาเสพติดเป็นความลับและให้ผลตอบแทนในรูปแบบเงินหรือประกาศเกียรติคุณเพื่อจูงใจในการเข้าร่วมการดำเนินงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย

3. ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ให้ชัดเจนและต่อเนื่อง เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชน เช่น การจัดสรรงบประมาณเพื่อประกวด แข่งขันหมู่บ้านดีเด่นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยนำเงินรางวัลที่ได้ไปพัฒนาในหมู่บ้านหรือมอบเป็นทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น

4. ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 กล่าวคือ การเผยแพร่ข้อมูลทั้งก่อนและหลังดำเนินการ โดยมีตัวแทนจากประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการดำเนินการและตรวจสอบติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

- ถนัด ไบยา. "ชุมชนมีส่วนร่วมเรื่องเก่าในวันใหม่ของการพัฒนาสาธารณสุข," *สาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ*. 4 (2541): 11.
- เศรษฐา เศรษฐีธร. บทบาทผู้นำองค์กรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดบนพื้นที่สูง ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหนองหอยเก่า อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. *คู่มือหรือแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ปิ่นเกล้าการพิมพ์, 2551.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. *การประเมินยุทธศาสตร์บริหารจัดการเพื่อการแก้ไขปัญหาหายเสพติด ครั้งที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ, 2549.
- _____. *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหายเสพติดประจำปีงบประมาณ 2544*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ, 2544.
- สานิต ธนทวี. *ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อนโยบายในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดกรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร*. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- โสภิต สุวรรณะ. *การมีส่วนร่วมในสาธารณสุขมูลฐาน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคง ตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32

People Participation in Border Security Mission
within Responsible Area of Mobile Development Unit 32

นายเมธี เวียงคำ¹

ภาพจาก: <http://www.bloggang.com/data/cobra71/picture/1180080478.jpg>

* บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Chi-Square ผลการศึกษา พบว่า

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านการร่วมติดตามผลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ด้านการร่วมประชาสัมพันธ์ ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นและด้านร่วมประสานงาน

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านแหล่งรับข้อมูลข่าวสาร ประเภทของสื่อ ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจของทหาร ประโยชน์ของข้อมูล การมีส่วนร่วมจากการรับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความถี่การรับข้อมูลข่าวสาร ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม คือ ความแตกต่างของชุมชน ส่วนปัจจัยทางสังคมด้านอื่นๆ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจความมั่นคงตามแนวชายแดน สำหรับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการกิจความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

* Abstract

This independent study was aimed to: 1) examine the level of people participation in the border security mission within the responsible area of mobile development unit 32, Chiangmai Province; and 2) investigate the relationship between the people's attitudes towards the soldiers and the people participation in the border security mission within the responsible area of mobile development unit 32.

The sample group involved 400 participants. The rating-scale questionnaire was employed as a means to collect the data. The data was statistically analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, standard deviation, and Chi-Square (for hypothesis testing).

The results indicated that, in the overall picture, high level was observed with regard to the level of people participation in the border security mission, within the responsible area of mobile development unit 32, Chiangmai Province. However, when considering individual sub-domains, jointly-pursuing domain was reported the highest mean score, while joint activity, joint public relation, opinion sharing, and coordination domains held subsequent mean scores respectively.

Testing the hypothesis involved the analysis of the relationship between individual factors, social factors, and people's attitudes towards the soldiers which affects the people's participation in the border security mission, within the responsible area of mobile development unit 32, Chiangmai Province. The hypothesis testing results indicated that the individual factors (with regard to news and media sources, media types, understanding about military mission, data value, and participation in data receiving) affected the degree of people's participation. While the subsequent aspect of the individual factors (such as gender, age, education, income, occupation, resident duration in the community, frequency of data hearing) showed no effect towards the degree of people's participation. On the other hand, the social factors that clearly affected the people's participation were the differences among different communities. However, other social factors showed no effect towards the degree of people's participation in the border security mission. Likewise, the people's attitudes towards the soldiers did not affect the people participation in the border security mission, within the responsible area of mobile development unit 32, Chiangmai Province.

* บทนำ

ปัญหาความมั่นคงเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันนำมาซึ่งความเสียหายต่อประเทศชาติในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทั้งยังเป็นการบั่นทอนเสถียรภาพการพัฒนาประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย จากรายงานและการศึกษาทางวิชาการของนักวิชาการและองค์กร ผู้มีบทบาทหน้าที่ในภารกิจรักษาความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดน พบว่า สาเหตุ แห่งภัยความมั่นคงโดยทั่วไปมักเกิดจากปัจจัยหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทาง ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทาง ด้านการศึกษา ตลอดจนปัจจัยทางด้านอิทธิพลของสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังจะ เห็นได้จากการกระทำความผิดในการค้ายาเสพติด การค้ำมนุษย์ แรงงานต่างด้าวที่มา จากการขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพขั้นพื้นฐานของความเป็นอยู่ ความหวัง ในความคิดที่ต้องการกินดีอยู่ดีจนทำให้ต้องเข้ามาเป็นแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งการต่อสู้ทางการเมือง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ. 2547: 75-80) ทำให้ตามแนวชายแดนเป็นเขตพื้นที่เข้า-ออก ที่ง่าย ต่อการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในการดำรงชีพและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของ ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่ตามมาอีกมากมายของส่วนรวม จึงต้องหาทางออก ด้วยการกระทำความผิดหรือวิธีการต่างๆ ที่เป็นการตอบสนองความต้องการของ ตนเองเท่านั้น

สำหรับเหตุปัจจัยด้านอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้น พบว่า บริเวณพื้นที่ ตามเขตแนวชายแดน อัตราการเพิ่มของประชากรที่สูง การต่อสู้เพื่ออำนาจทาง การเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ต้องเสาะแสวงหาเพื่อ ความอยู่รอด สอดคล้องกับปรัชญาสุขนิยมของมนุษย์ โดย Sigmund Freud (1856-1936) เห็นว่า สิ่งที่ดีในชีวิต คือ ความสุข สิ่งอื่นถ้าพอจะถือว่ามีความดี เพราะสิ่งนั้นพาความสุขมาให้คนเท่านั้น (สุธรรม ชูสัตย์สกุล. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=266921>. 2554) ดังจากสถิติการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับภัยความมั่นคงจะมีจำนวนสูงในจังหวัดตามแนวชายแดน ที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและจังหวัดที่มีฐานเศรษฐกิจดี อาทิ จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย เป็นต้น

ปัญหาภัยความมั่นคงเป็นปัญหาหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศ ความสงบสุขและความมั่นคงของชาติ รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในประเทศจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางและมาตรการในการป้องกันประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงขึ้น ด้วยองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงเป็นสำคัญอันได้แก่ ทหารที่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยมีภารกิจรักษาความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดน ที่มีให้มีการกระทำอันเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือรุกร้าอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยได้ ทำให้หน่วยงานทางด้านการทหาร คือหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จึงต้องนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นยุทธวิธีเพื่อการปกป้อง ต่อสู้ พื้นฟูและแก้ไขเกี่ยวกับภารกิจงานด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่เพื่อปกป้องคุ้มกันที่จะตัดโอกาสช่องทางมิให้บุคคล กลุ่มคนหรือขบวนการที่เป็นองค์กรต่างๆ ซึ่งมีแนวโน้มหรือพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความมั่นคงของประเทศชาติขึ้น อันเป็นการรักษาอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยไว้ล่วงหน้าและหากเมื่อมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับภัยความมั่นคงของประเทศเกิดขึ้น ต้องทำการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (หขส.) และประจักษ์พยาน แม้กระทั่งการจับกุม ซึ่งการดำเนินการตามภารกิจของการรักษาความมั่นคงของประเทศชาตินั้นจะต้องประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องส่งเสริมประชาชนให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพลเมืองที่ดีรักและหวงแหนประเทศชาติด้วยการแจ้งเบาะแสของภัยความมั่นคงตามแนวชายแดนที่เกิดขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคงที่จะต้องปกป้องต่อสู้ด้วย

ภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนของประเทศไทยในภาคเหนือตอนบนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 นี้ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงและได้ถือปฏิบัติมาโดยตลอด ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนงานนโยบายในการปกป้อง ต่อสู้ พื้นฟูและแก้ไขปัญหาภัยความมั่นคงของชาติ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่เน้นให้ทหารเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อประชาชน ให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น เลื่อมใส มีจิตใจรักทหาร ตามนโยบายในการป้องกันประเทศ พ.ศ. 2551-2554 สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งพัฒนาสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์

เป็นประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” สอดรับกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย (2554: 8) ข้อ 2 ที่กล่าวถึง ภารกิจการป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด โดยพลังแผ่นดิน สำหรับภารกิจ ข้อ 3 เป็นการบูรณาการแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติและการเร่งรัดช่วยเหลือ พื้นฟูผู้ประสบภัย และข้อ 4 เป็นการสนับสนุนการนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ กล่าวคือ ภารกิจความมั่นคงและการพัฒนาเมืองหรือชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นแผนที่ยึดถือปฏิบัติในช่วงเวลาปัจจุบัน หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จึงเป็นหน่วยงานที่ต้องนำนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนแผนงานดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ด้วยการมอบหมายให้ข้าราชการทหารและเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ ด้วยการมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความไว้วางใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่ทหารกับประชาชนเป็นสำคัญด้วยเสมอ

หน่วยงานของทหารเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการปกป้องรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ จนคนไทยมักคุ้นเคยกับคำว่า **“ทหารคือรั้วของชาติ”** แต่ปัจจุบันทหารจะต้องเปลี่ยนโดยเพิ่มบทบาทจากการต่อสู้กับศัตรูผู้รุกรานแผ่นดินนำไปสู่การปกป้อง ป้องกัน พื้นฟูและแก้ไขกับปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนมากกว่าที่จะระงับหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นนโยบายเชิงรับอย่างเดียว ทำให้ได้เพิ่มศักยภาพและส่งเสริมนโยบายเชิงรุกที่จะเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาให้พื้นที่หรือชุมชนตามแนวชายแดนไทยเข้มแข็งในการปกป้องและต่อสู้กับภัยความมั่นคงตามแนวชายแดนด้วยการมีส่วนร่วมและประสานงานกันอย่างเป็นระบบ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 นี้ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งของทหารที่มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งครอบคลุมจังหวัดที่มีแนวตะเข็บชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศพม่า ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งทางด้านทิศเหนือติดต่อกับประเทศพม่า โดยมีระยะทางประมาณ 227 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าและภูเขา ทั้งสองฝั่งชายแดน เป็นที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อยและชาวเขาเผ่าต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 300,000 คน การประกอบอาชีพของชนกลุ่มน้อยและชาวเขาเผ่าต่างๆ เหล่านี้ในอดีตจะทำการเกษตรลักษณะบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยและปลูกพืชเสพติด ด้วยเหตุนี้จังหวัดเชียงใหม่จึงถูกมองว่าเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดและค้ายาเสพติด ตลอดจนเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด

ที่สำคัญที่นำมาซึ่งปัญหาทางสังคมด้านต่างๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

การสร้างแนวร่วมเพื่อปกป้องแนวรั้วตะเข็บชายแดนนั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของประเทศในการปกป้องและป้องกันเพื่อไม่ให้มีการลักลอบนำของผิดกฎหมายที่เกิดจากการแทรกซึมของข้าศึกศัตรู เนื่องจากสภาพแวดล้อมและการเมืองในแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน หากพื้นที่แนวชายแดนอ่อนแอไม่มีมาตรการป้องกันที่มั่นคงแล้ว อาจเสี่ยงสำหรับการถูกใช้เป็นฐานในการผลิตยาเสพติด ผลิตอาวรูปีน การอพยพแรงงานต่างด้าว การขนของหนีภาษี การค้ามนุษย์ ดังจะเห็นได้จากสถิติผลการจับกุมการค้ายาเสพติดของกองกำลังชายแดน กองทัพภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2553

ภาพจาก: http://img.tnews.co.th/tnews_1380871450_7180.jpg

สามารถจับกุมได้กว่า 8,080,000 เม็ด สถิติการจับกุมการค้ามนุษย์ ประเภทล่อลวงเด็กค้าประเวณี ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 35 ราย เป็นต้น (กองกำลังชายแดน กองทัพบก, 2554) ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติและเป็นภัยมืดที่ยากจะสามารถป้องกันและแก้ไขได้ ดังนั้น ในการปฏิบัติการรักษาความมั่นคงของประเทศชาติที่อาศัยแต่กำลังพลของทหารเพียงอย่างเดียวที่ถูกมองว่าเป็น “รั้วของชาติ” คงไม่เพียงพอ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นอันเป็นภัยความมั่นคงของในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกันและความยากลำบากในการปฏิบัติงานของหน่วยงานทหารที่จำกัดทางด้านกำลังพล งบประมาณและอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่างๆ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติการรักษาความมั่นคงจึงจะสามารถต่อสู้กับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามที่กองทัพบก (2551: 15)

ภาพจาก: <http://image.bangkokbiznews.com/media/images/size5/2012/06/22/ab85kddd75id85h6ca6ki.jpg>

ได้กล่าวถึง ความร่วมมือของทหารและประชาชนที่สามารถร่วมมือกันปฏิบัติการกิจ
ได้ในหลายด้าน ได้แก่ การประชุมระดมความคิดและร่วมมือกันหามาตรการ
ป้องกันปัญหาตามแนวชายแดน เผื่อระวังตรวจตราความผิดปกติ สอดส่องดูแล
ในพื้นที่ จะเห็นว่าภารกิจดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องอาศัยประชาชนและผู้นำในพื้นที่ที่จะ
ต้องเข้าใจและรับรู้ในภารกิจรักษาความมั่นคงของชาติ อันถือเป็นหน้าที่หนึ่งของ
ประชาชนในประเทศด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการรักษาความมั่นคงของชาติตามแนวชายแดนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32
จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ภารกิจรักษาความมั่นคงของชาติสามารถสร้างความเข้มแข็ง
ให้กับประเทศและประชาชนที่อาศัยตามแนวชายแดน ทั้งยังนำผลที่ได้จากการวิจัย
ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์เพื่อปกป้องอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย รวมถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของ
หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ให้บังเกิดผลตามสมดังเจตนารมณ์ที่ว่า
“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่
รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 และเลือกศึกษาพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่
ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากสภาพความคล้ายคลึงกันของพื้นที่แล้วมีลักษณะที่
เหมือนกัน คือ เป็นจังหวัดชายแดนที่มีแนวเขตติดต่อกับประเทศพม่า ลักษณะ
ภูมิประเทศเป็นป่าและภูเขาทั้งสองฝั่งชายแดน รวมถึงยังเป็นที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อย
และชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่เหมือนกัน

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

3. หน่วยงานสามารถนำผลจากการวิจัยไปพัฒนาส่งเสริมแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

* สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ทัศนคติของประชาชนที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 159,827 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจรักษาความมั่นคง ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย สภาพพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจและพฤติกรรมของชุมชน และทัศนคติต่อทหาร ประกอบด้วย ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และคุณธรรม

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน ประกอบด้วย ตัวแปรย่อย 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการประสานงาน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์

* วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็นลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

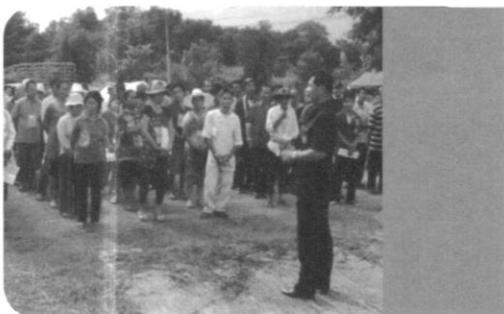
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 ทั้งหมด 5 อำเภอ ซึ่งมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 159,827 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การคำนวณหาขนาดของประชากร เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมนั้น สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (Taro Yamane. 1973: 8) ในระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ซึ่งจะได้ขนาดประชากรที่เป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

หลังจากได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แล้วผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนที่เหมาะสมต่อขนาดของประชากร (กนกทิพย์ พัฒนาพิวพันธ์. 2543: 25)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 5 อำเภอ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้คำนวณไว้แล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากจำนวนประชากรที่มาใช้บริการที่ว่าการอำเภอแต่ละอำเภอ ทั้ง 5 อำเภอ คือ

1. อำเภอแม่ฮอย
2. อำเภอฝาง
3. อำเภอไชยปราการ
4. อำเภอเชียงดาว
5. อำเภอเวียงแหง

ภาพจาก: <http://www.dailynews.co.th/imagecache/670x385/cover/94344.jpg>

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 400 คน มีจำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

ตอนที่ 2 บัณฑิตเกี่ยวกับทางสังคม

ตอนที่ 3 ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scales)

ตอนที่ 4 ทศคติของประชาชนที่มีต่อทหาร ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของประชาชน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scales)

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะและปัญหาอุปสรรคต่างๆ

การสร้างและหาคุณภาพที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ พร้อมทั้งศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำมาประมวลความรู้และนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามภายใต้ขอบเขตเนื้อหาที่จะทำการศึกษา

2. ศึกษาข้อมูลประมวลความรู้ที่จะเป็นขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์และความครอบคลุม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแต่ละท่านพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้นวัดตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจข้อคำถามนั้นวัดตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้

5. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในจังหวัดอื่นที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายในตามวิธีของคอนบรค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด มาทดสอบได้ค่า 0.71 จึงได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจาก 5 อำเภอ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 ซึ่งติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งผู้นำชุมชนของแต่ละตำบล อำเภอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากประชาชนผู้มาขอรับบริการจากอำเภอด้วยตนเอง ตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอจนครบตาม จำนวน 400 คน

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบข้อคำถามตามตัวแปรที่ศึกษา ตัวชี้วัดและแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการนำเสนอการศึกษาอิสระโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสอบถามด้วยวิธีทางสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ Chi-square โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย (Tabular Presentation)

หลังจากที่ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาสร้างคู่มือลงรหัสในแบบฟอร์มและบันทึกข้อมูลจากแบบฟอร์มรหัสลงในคอมพิวเตอร์ โดยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย (Tabular Presentation) และใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Content Analysis) โดยใช้

1.1 ค่าความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายค่าของตัวแปรที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ในแบบสอบถามตอนที่ 1 และแบบสอบถามตอนที่ 2

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายค่าของตัวแปรในข้อคำถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 ในตอนที่ 4 เป็นทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหาร ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของประชาชน ในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้

2.1 Chi-square ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ใช้ Kendall's tau-b สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ของทัศนคติกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

* สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.30 ส่วนการจำแนกตามอายุ พบว่า อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.30 เมื่อดูระดับการศึกษา พบว่า ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.50 สำหรับด้านอาชีพนั้น พบว่า รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 46.80 และเมื่อสำรวจรายได้ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.00 สำหรับระยะเวลาที่อาศัย พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.00 เมื่อจำแนกการรับรู้ข่าวสาร พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนบ่อยๆ (สัปดาห์ละ 3-4 วัน) คิดเป็นร้อยละ 72.00

ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสาร พบว่า แหล่งที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน วิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 53.30 สำหรับประเภทของสื่อ พบว่า ประเภทสื่อที่สามารถเข้าใจภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน วิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 41.50 การเข้าใจภารกิจของทหาร พบว่า เข้าใจเกี่ยวกับภารกิจหน้าที่ของทหาร เมื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 65.80 สำหรับประโยชน์ข้อมูลข่าวสาร พบว่า ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 47.30 และการมีส่วนร่วมเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร พบว่า ร่วมตรวจตรากับเจ้าหน้าที่ มีจำนวน 122 คน และهامาตรการป้องกันชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30.50

2. ปัจจัยเกี่ยวกับทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับทางสังคม พบว่า ลักษณะสภาพชุมชนที่อาศัย อยู่ตามข้างถนนที่สัญจรสะดวก คิดเป็นร้อยละ 37.00 สำหรับลักษณะสภาพเส้นทางการคมนาคมติดต่อระหว่างชุมชนกับอำเภอหรือหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 34.80 ส่วนสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของชุมชน คือ สภาพเศรษฐกิจไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 50.50 ในด้านคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในภาพรวมคือ คุณภาพชีวิตไม่ดี/ยากจน คิดเป็นร้อยละ 68.80 สำหรับลักษณะความแตกต่างในชุมชนตามแนวชายแดนพบมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 41.30

3. ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

ผลการวิเคราะห์ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน พบว่า ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.077 ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในภาพรวมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการร่วมติดตามผล มีค่าเฉลี่ย 3.58 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.024 ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.085 และด้านการร่วมประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.117 ระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ย 3.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.084 และด้านการร่วมประสานงาน มีค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.078

ซึ่งจำแนกออกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็น ระดับเกณฑ์มาตรฐาน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาชายแดนทุกครั้ง อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.49 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.078 รับฟังและเสนอความคิดเห็นทุกครั้งที่มีการประชุม มีค่าเฉลี่ย 3.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.054 มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนทุกๆ ครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.042 และระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง มีการเสนอแนะวิธีการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามแนวชายแดน มีค่าเฉลี่ย 3.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.006 และมีการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร มีค่าเฉลี่ย 3.22 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.240

ด้านการร่วมประสานงาน ระดับเกณฑ์มาตรฐาน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิด มีค่าเฉลี่ย 3.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.920 และมีการแจ้งเบาะแสของผู้กระทำความผิดต่อเจ้าหน้าที่ อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.108 และระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการประสานงาน เพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.33 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.090 เคยร่วมประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.935 และสามารถให้ข้อมูลประวัติบุคคลผู้ต้องสงสัยต่อเจ้าหน้าที่ทหาร มีค่าเฉลี่ย 2.96 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.341

ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ระดับเกณฑ์มาตรฐาน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทุกครั้งตามที่ร้องขอ มีค่าเฉลี่ย 3.72 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.975 มีการสมัครใจร่วมเป็นอาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันภัย มีค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.074 และได้รับการฝึก ชักซ้อมการป้องกันเหตุร้ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 3.61 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.075 และระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ได้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ต่างๆ อย่างเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.100 และมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารในการพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.31 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.205

ด้านการร่วมติดตามผล ระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ได้ร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติงานในที่ประชุมทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.72 และค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 1.036 มีส่วนร่วมติดตามผลและให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ย 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.982 ได้ร่วมประเมินสถานการณ์ตามแนวชายแดนเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 3.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.033 ได้ร่วมประเมินความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 3.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.038 และได้เข้าไปมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการติดตามผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ทหารทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.033

ด้านการร่วมประชาสัมพันธ์ ระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่และภารกิจของทหารให้เพื่อนบ้านทราบเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 3.51 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.122 มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครกับเจ้าหน้าที่ทหาร เพื่อร่วมกันป้องกันตามแนวชายแดน มีค่าเฉลี่ย 3.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.087 และได้มีการแจ้งช่องทางการติดต่อเจ้าหน้าที่ให้บุคคลอื่นเมื่อพบเหตุผิดปกติ มีค่าเฉลี่ย 3.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.123 ระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการแจ้งมาตรการต่างๆ ที่บังคับใช้ตามแนวเขตชายแดนให้คนในชุมชนได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.206 และมีการนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปบอกกล่าวให้บุคคลอื่นได้รับทราบอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.34 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.048

4. ปัจจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหาร

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหาร พบว่า ปัจจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.062 ซึ่งประกอบไปด้วย

ปัจจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่

1. ไม่ค่อยให้ความเป็นกันเองกับประชาชน มีค่าเฉลี่ย 4.07 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.914

2. ไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ มีค่าเฉลี่ย 3.99 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.877

3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยกิจริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ย 3.96 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.878

4. มีความรู้เกี่ยวกับการปกป้องหรือป้องกันภัยความมั่นคงเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.93 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.114

5. จะช่วยเหลือผู้เดือนร้อนต่อเมื่อมีการขอร้องหลายๆ ครั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.91 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.978
6. ออกตรวจพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.85 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.189
7. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันขันแข็งเป็นมิตรกับประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.771
8. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.928
9. ทำงานโดยให้ความเสมอภาคกับประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.972
10. ชอบใช้อำนาจข่มขู่ประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.67 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.219
11. ไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.959
12. พุดจาไพเราะน่าฟัง มีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.083
13. ประชาชนได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจะได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีความเดือดร้อน มีค่าเฉลี่ย 3.61 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.226
14. เมื่อมีการแจ้งข้อมูล เบาะแส จะออกปฏิบัติหน้าที่โดยทันที มีค่าเฉลี่ย 3.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.030
15. ทำงานเพื่อหวังรางวัลตอบแทน มีค่าเฉลี่ย 3.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.917
16. มีพฤติกรรมมรีดไถประชาชนเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์จากแหล่งผิดกฎหมาย มีค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.989
ระดับเกณฑ์มาตรฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่
17. มีบุคลิกและการแต่งกายที่เป็นที่น่าชื่นชม มีค่าเฉลี่ย 3.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.448
18. ชอบดื่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.066
19. ให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องภารกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.18 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.490

20. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 3.03 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.195

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านการร่วมปฏิบัติกิจกรรม ด้านการร่วมติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้และพัฒนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการแก้ไขปัญหา โดยใช้ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกิจรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ด้านวิจัยและพัฒนา ควรนำเอาข้อมูลและวิธีการที่ได้ไปใช้ในการวิจัยกับพื้นที่อื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรทำการวิจัยในทำนองเดียวกันในเขตพื้นที่อื่นๆ
2. ในการจัดเก็บข้อมูลควรทำบ่อยครั้ง เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวชายแดนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 จังหวัดเชียงใหม่ ที่อาจเปลี่ยนแปลงหลังได้รับการปรับปรุง

เอกสารอ้างอิง

- กนกทิพย์ พัฒนาพัฬพันธ์. สถิติอ้างอิงเพื่อการวิจัยทางการศึกษา. เชียงใหม่: ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- กระทรวงมหาดไทย. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย, 2554.
- กองกำลังชายแดน กองทัพบก. สรุปผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2553. เชียงใหม่: กองกำลังชายแดน กองทัพบก, 2554.
- กองทัพบก. รายงานประจำปี 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก กองทัพบก, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานแสดงผลการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547.
- สุธรรม ชูสัตย์สกุล. อยู่แบบ. สุขนิยม. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=266921>. 2554.
- Taro Yamane. Statistics : An Introductory Analysis. New York: Harper & Row, 1973.

แนวทางการบริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

Development Strategies for Service Provision of Discovery Center
Operated by Chiang Rai Provincial Administration Organization

นางสาวจิตาภา คำวัง

ภาพจาก: <http://upic.me/!/xy/254882144.jpg>

* บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายและศึกษาแนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 397 คน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและการประชุมสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เนื้อหา และใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยรวม การให้บริการในแต่ละอาคารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อาคารห้องฟ้าจำลอง อาคารโลกวิทยาศาสตร์และอาคารคลังสมอง เมื่อแยกรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ทุกด้านอยู่ในระดับดี

2. แนวทางในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางให้บริการครบทุกห้องและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรที่บริการ ให้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงหลายๆ ด้าน โดยจัดทำโครงการฝึกอบรม ศึกษาดูงานและมีการประเมินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีผู้รับแสดงความคิดเห็น 2) ด้านกระบวนการให้บริการ ควรให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น การนำเสนอควรเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนรู้แบบมีชีวิตที่ผู้มาใช้บริการสามารถสัมผัสและเรียนรู้ด้วยตนเองและเจ้าหน้าที่ควรสลับกันให้บริการโดยไม่หยุดพักกลางวัน 3) ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ควรจะปรับปรุงมีคนให้ร่มรื่นสวยงามสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย เพิ่มต้นไม้เพื่อสามารถจัดให้เป็นที่นั่งพักผ่อนเพื่อรอรับบริการได้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงอาคารร้านอาหารเดิมให้มีการบริการขายอาหารกล่องสำเร็จรูปและน้ำดื่มไว้บริการ และจัดให้เป็นที่นั่งพักรอรับบริการ ส่วนวัสดุอุปกรณ์ที่จัดแสดงควรได้รับการเปลี่ยนแปลงทุก 1 ปีและเพิ่มเติมให้มากกว่าเดิม 4) ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ประสบการณ์ตรงกับงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถเฉพาะทางในส่วนของสื่อภาพยนตร์ ภาพยนตร์สามมิติควรได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ให้ครอบคลุมทุกเนื้อหา ทุกกลุ่มผู้มาใช้บริการ ห้องแห่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด) ควรจัดซื้อหนังสือที่ทันสมัย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้านเพิ่มเติม และอาคารโลกวิทยาศาสตร์ อาคารห้องฟ้าจำลอง ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารเพิ่มเติมแจกให้ผู้มาใช้บริการได้ศึกษา และจัดทำแบบสอบถามประเมินความรู้ก่อนมาใช้บริการและหลังจากการมาใช้บริการแล้ว

* Abstract

The purposes of this study were to examine the management condition and problems; to explore development strategies for the Discovery Center which is operated by Chiang Rai Provincial Administration Organization. The subjects were two groups including 397 visitors who used the facilities provided by the Discovery Center, and 14 administrators of Chiang Rai Provincial Administration Organization and officers of the Discovery Center. Questionnaire and focus-group discussion were employed to collect the data. The data was statically analyzed using frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The findings of the study were as follows:

1. The management condition of the facilities within the Discovery Center, in the overall, was rated at the high level. However, the visitors rated the management condition, in descending order, by each of the facility that included Planetarium Hall, World of Science, and Brain Bank. The service provided by the staff of the Discovery Center, in the overall, was rated at the high level, as well as in the subdomains including service of staff, service protocols, building and facilities, exhibition equipment, and knowledge gained from the visit.

2. The development strategies for the service provision of the Discovery Center operated by Chiang Rai Provincial Administration Organization were reported. Firstly, with regard to the service of staff, the findings revealed that a number of staff with specific knowledge should be increased to meet with the number of the available outlets. The training budget should be provided to develop staff's knowledge and performance in various skills by means of the training projects and education trip but with consistent assessment procedure. The opinion box should also be provided to receive comments from the visitors. Secondly, with regard to the service protocols, the findings showed that the administrators should pay more attention to public relations activities in order to maximize

the communication between the center and the public. The exhibition should employ a more lively and self-explained display in order that the visitors have direct access to the learning content from visiting the outlets. The staff should be available at the outlet at all times using rotating shift during lunch break. Thirdly, building and facilities should be well maintained by keeping the landscape beautiful, clean, and safe. A number of trees should be increased to provide shade and resting area for the visitors. Food and drink outlets should be provided in order that the visitors can use as resting facilities. Exhibition equipment should be replaced every year and new items should also be added. Finally, with regard to the knowledge gained from the visit, the findings indicated that staff should attain sufficient specific knowledge. 3D movies should be kept up-to-date and covered all content areas and types of the visitors. Library should recruit new books that cover all content areas. Visitor manual should be prepared for visitors when visiting Science World and Planetarium facilities. Questionnaire should be given to the visitors before and after the visit as a means to pre-and post-test the visitors' knowledge gained from the center.

* บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ ที่หลากหลายโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ จนกล่าวได้ว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศและการที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้นั้น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไป คือ ทรัพยากรบุคคลอันได้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชน ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาในอนาคต โดย “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาทางการศึกษา แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ให้ได้รับการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชนและประชาชนคนไทย ให้มีความทัดเทียมกับนานาชาติ สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนโดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นำมาซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญทั้งการเรียนรู้ของบุคคล สังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เป็นอย่างมาก กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้จะต้องให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งชุมชนและสถาบันต่างๆ ได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาและดำเนินการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและโอกาส ทั้งของปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติโดยรวมเพื่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาจำเป็นต้องทบทวนบทบาทและการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนให้เพิ่มขึ้น ผู้ที่คิดเป็นสามารถวิเคราะห์และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาชีพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (สุรางค์ โพร้พฤทษวงค์. 2547: 13)

ในปัจจุบันการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต นับเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางการศึกษาที่สำคัญ ไม่ว่าจะใครก็ตามล้วนแต่ต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาทั้งนั้น เพื่อให้ชีวิตบุคคลอยู่เป็นปกติสุขในสังคม เพราะบุคคลต้องเผชิญกับปรากฏการณ์ใหม่ๆ ทำให้บุคคลต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ ต้องเพิ่มพูนความรู้

ทักษะ ค่านิยมตลอดเวลา เพื่อที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เป็นสิ่งที่มีมนุษย์กระทำจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ บุคคลมีอิสรภาพที่จะเลือกการเรียนรู้จากการศึกษารูปแบบต่างๆ หรือจากแหล่งเรียนรู้ในสังคมที่หลากหลาย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไว้หลายมาตรา ที่สำคัญได้แก่ ในหมวด 5 มาตรา 78 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น นอกจากนี้ในด้านการปกครองท้องถิ่นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวด 9 มาตรา 284 มีสาระสำคัญ กล่าวคือ รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการได้เอง ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย ย่อมมีอิสระ ในการกำหนดนโยบายในการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ (สุรางค์ โพร้พฤกษ์วงศ์. 2547: 13)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย (2542: 4-5) ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เริ่มจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด ในส่วนที่อยู่นอกเขตรับผิดชอบของเทศบาล สุขาภิบาล แต่ปัจจุบันนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่โดยตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ทรัพย์สินและบุคลากรเป็นของตนเอง มีพื้นที่ความรับผิดชอบเท่ากับเขตจังหวัด บทบาทหน้าที่ที่จะเน้นที่การประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ประสานและให้ความร่วมมือแก่ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นต่างๆ ในเขตจังหวัด การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านสังคม ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระบบ นอกกระบบตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างบูรณาการ เหล่านี้ล้วนเป็นการพัฒนาเพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดีนั่นเอง

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทุกระดับชั้น ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่สถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดเชียงราย ยังขาดความพร้อมทางด้านบุคลากรและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ที่เน้นประสบการณ์ตรง และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์กลางของการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน ให้ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้สามารถเข้ามาศึกษา ค้นคว้าได้อย่างอิสระตามนโยบายของรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีนโยบายให้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายขึ้นและได้เปิดให้บริการ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2552 เป็นต้นมา เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย อาคารคลังสมอง อาคารโลกวิทยาศาสตร์ และได้ส่งเสริมการศึกษาวิชาดาราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยได้ก่อสร้างอาคารท้องฟ้าจำลองเพื่อการเรียนรู้ด้านดาราศาสตร์ ภัยธรรมชาติ จากการจำลองซึ่งคล้ายของจริง เช่น ภาพกลุ่มดาวต่างๆ แสดงแนวทางช้างเผือก กระจุกดาวเนบิวลา กาแล็กซี่บางแห่ง ดาวแปรแสง ดาวเทียม ดาวหาง ดาวตก เมฆ แสงรุ่งอรุณ แสงสนธยา แสดงการเกิดสุริยุปราคา จันทรุปราคา แสดงเส้นสมมุติต่างๆ ในท้องฟ้าและศูนย์แห่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์นอกอาคาร (Outdoor) เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้นอกห้องเรียน และเป็นแหล่งบริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีลงไปสู่ท้องถิ่น และการศึกษาทุกระดับ เพื่อปลูกฝังให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเรื่องใกล้ตัว สามารถจับต้องได้และไม่ยากเกินไปที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เด็กและเยาวชนรวมถึงประชาชนได้เข้าถึงวิทยาศาสตร์ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทันสมัย

จากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ได้เปิดให้บริการศูนย์การเรียนรู้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2552 จนถึงปีพุทธศักราช 2554 มีสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน มาขอศึกษาดูงานและ

ประชาชนทั่วไปมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก จากสถิติของศูนย์การเรียนรู้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย มีผู้มาใช้บริการในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 16,418 คน ปี พ.ศ. 2553 จำนวน 38,840 คน ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 45,013 คน รวมทั้งสิ้น 100,271 คน และจากสรุปการดำเนินงานประจำปี 2554 ของศูนย์การเรียนรู้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า มีปัญหาทางด้านการให้บริการประชาชน ได้แก่ ระยะเวลาในการให้บริการ การติดต่อประสานงาน เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการดูแลไม่ทั่วถึง ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและทางด้านอาคารสถานที่ ตัวอาคารเล็ก มีความคับแคบ วัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการให้บริการและด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลอื่นจะทำให้เกิดประโยชน์และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการของการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

* ประโยชน์ของการวิจัย

ผลของการศึกษาแนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับปรุงหรือ พัฒนาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มาใช้บริการ

* ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนผู้มาใช้บริการที่ศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ปีพุทธศักราช 2554 จำนวน 45,013 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. 2554: 1) และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550: 49) ได้กลุ่มตัวอย่าง 397 คน และใช้วิธีการได้กลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหา แนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย อาคารคลังสมอง อาคารโลกวิทยาศาสตร์ และอาคารท้องฟ้าจำลอง ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ

* วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ด้วยการศึกษานวนคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม จัดสร้างแบบสอบถามถึงสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้

ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องรายการ (Index of item Objective Congruency: IOC) ถูกต้องตามเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง จำนวน 397 ชุด
3. หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้นำผลข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญ โดยมีประเด็นสภาพการให้บริการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับ และประเด็นปัญหาการให้บริการที่มีปัญหาอันดับแรก เมื่อนำประเด็นสภาพและปัญหาที่จัดลำดับความสำคัญแล้ว เสนอต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 14 คน เพื่อขอคำแนะนำและวิธีแก้ไข โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำข้อเสนอแนะที่ได้มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยดำเนินการดังนี้

1. เชิญผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 14 คน ร่วมประชุมกระบวนการสนทนากลุ่ม
2. ประชุมและบันทึกข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
3. นำข้อมูลมาสังเคราะห์ประมวลผล มาเป็นแนวทางในการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มาใช้บริการลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลของค่าเฉลี่ย (บุญทุม ศรีสะอาด. 2543: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	มีสภาพการให้บริการระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	มีสภาพการให้บริการระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	มีสภาพการให้บริการระดับปานกลาง

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	มีสภาพการให้บริการระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	มีสภาพการให้บริการระดับปรับปรุง

ปรับปรุง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอนั้นๆ ของสภาพการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาจัดหมวดหมู่ แล้วเสนอเป็นความเรียง

ตอนที่ 4 แนวทางการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาจัดหมวดหมู่ แล้วเสนอเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

นำผลสรุปการวิเคราะห์ขั้นที่ 1 เข้าสู่กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus

Group) และสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม โดยนำผลการประชุมสนทนากลุ่ม มาสังเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

* สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เวลาที่ใช้บริการ 13.00 น.-16.00 น. และความถี่ของการใช้บริการ จำนวน 1-3 ครั้ง/ปี

2. สภาพและปัญหา การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาสภาพการให้บริการแต่ละอาคาร พบว่า ทุกอาคารมีสภาพการให้บริการในระดับดี โดยสภาพการให้บริการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อาคารท้องฟ้าจำลอง รองลงมา ได้แก่ อาคารโลกวิทยาศาสตร์ และอาคารคลังสมอง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสภาพการให้บริการแต่ละอาคารเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ อาคารท้องฟ้าจำลอง รองลงมา คือ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ อาคารโลกวิทยาศาสตร์ ด้านกระบวนการให้บริการ อาคารโลกวิทยาศาสตร์ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ อาคารโลกวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนปัญหาในการให้บริการ พบว่า อาคารคลังสมอง ปัญหาอันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ ความสามารถในการตอบคำถามชี้แจงข้อสงสัยและให้คำแนะนำ ด้านกระบวนการให้บริการไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ให้บริการ ช่วงหยุดพักกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการ และด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ห้องแห่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด) มีหนังสือที่ไม่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและความต้องการของผู้มาใช้บริการ อาคารโลกวิทยาศาสตร์ ปัญหาอันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ยังขาดการเอาใจใส่กระตือรือร้นในการให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการในช่วงพักกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการและด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ข้อมูลที่จัดแสดงไม่เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันและอาคารท้องฟ้าจำลอง ปัญหาอันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ด้านกระบวนการให้บริการ ไม่มีเจ้าหน้าที่

อยู่ให้บริการในช่วงเวลาพักกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้บริการและด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ เจ้าหน้าที่ขาดเทคนิคความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้

2.1 อาคารคลังสมอง

2.1.1 สภาพการให้บริการของอาคารคลังสมอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการให้บริการอยู่ในระดับดี โดยสภาพการให้บริการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านองค์ความรู้และด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้านที่มีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ แต่งกายสะอาดสุภาพเรียบร้อย และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดหรือรับมือกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้านมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีการจัดลำดับการให้บริการก่อนหลัง และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หลากหลาย อาทิ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ป้าย เอกสาร ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้านมีสถานที่จอดรถเพียงพอ สะดวก ปลอดภัย ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศดี และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีร้านบริการอาหาร เครื่องดื่ม อย่างพอเพียง เหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับปรับปรุง

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้านห้องโลกของเด็ก (Kids Station) ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ ห้องแห่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด) และห้องที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ ห้องฉายภาพยนตร์ (Movie Station) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2.1.2 ปัญหาการให้บริการของอาคารคลังสมอง ในเนื้อหา 4 ด้าน เมื่อสรุปเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความสามารถในการตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย และให้คำแนะนำ

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในบริการในช่วงเวลาพักกลางวัน

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีร้านอาหารเครื่องดื่มไว้สำหรับบริการ

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ห้องแห่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด) มีหนังสือที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน และความต้องการของผู้มาใช้บริการ

2.2 อาคารโลกวิทยาศาสตร์

2.2.1 สภาพการให้บริการของอาคารโลกวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการให้บริการอยู่ในระดับดี โดยสภาพการให้บริการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ รองลงมาได้แก่ ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้านทำงาน และให้บริการตรงเวลา ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อยและข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ บริการด้วยความรวดเร็ว ซึ่งอยู่ในระดับดี

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้าน จัดลำดับการให้บริการก่อนหลัง ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีขั้นตอนการให้บริการรวดเร็ว และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หลากหลาย อาทิ วิทยู อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ป้าย เอกสาร ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้าน

มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศดี ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีการจัดสถานที่กว้างขวาง หรือสะอาดเรียบร้อย และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ บริการอาหาร เครื่องดื่มอย่างพอเพียง เหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับปรับปรุง

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้าน มุมไขปริศนาการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มุมท่องเที่ยวของเรา มุมโลกของพลังงาน มุมพลังงานทดแทน และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มุมเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ ซึ่งอยู่ในระดับดี

2.2.2 ปัญหาการให้บริการของอาคารโกลวิทยาศาสตร์ ในเนื้อหา 4 ด้าน เมื่อสรุปเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ยังขาดการเอาใจใส่ กระตือรือร้นและพร้อมที่จะให้บริการในการตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย ให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหา

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในบริการในช่วงเวลาพักกลางวัน

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีร้านอาหารเครื่องดื่มไว้สำหรับบริการ

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ข้อมูลในแต่ละมุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน

2.3 อาคารท้องฟ้าจำลอง

2.3.1 สภาพการให้บริการของอาคารท้องฟ้าจำลอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการให้บริการอยู่ในระดับดี โดยสภาพการให้บริการค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุดในด้าน ให้บริการต่อผู้มารับบริการเหมือนกันทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีความรู้ความสามารถตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย ให้คำแนะนำ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุด ได้แก่ มีการจัดลำดับการให้บริการก่อนหลัง ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีขั้นตอนการให้บริการรวดเร็ว และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ หลากหลาย อาทิ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ป้าย เอกสาร ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีสภาพการให้บริการดีที่สุด ได้แก่ มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศดี ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีการจัดสถานที่บริเวณกว้างขวาง และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ มีร้านอาหารเสริม เครื่องดื่มอย่างพอเพียง เหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับปรับปรุง

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า สภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการให้บริการดีที่สุด ได้แก่ กลุ่ม 2 องค์ความรู้ด้านดาวแปรแสง ดาวเทียม ดาวหาง ดาวตก ซึ่งอยู่ในระดับดี รองลงมา ได้แก่ กลุ่ม 3 องค์ความรู้ด้านเมฆ แสงรุ่งอรุณ แสงสนธยา และข้อที่มีระดับต่ำสุด ได้แก่ กลุ่ม 1 องค์ความรู้ด้านกลุ่มดาวต่างๆ ในท้องฟ้า ซึ่งอยู่ในระดับดี

2.3.2 ปัญหาการให้บริการของอาคารท้องฟ้าจำลอง ในเนื้อหา 4 ด้าน เมื่อสรุปเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ทำให้ตอบคำถามชี้แจงข้อสงสัยไม่ชัดเจนและไม่ละเอียดเท่าที่ควร

ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในบริการในช่วงเวลาพักกลางวัน

ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ ไม่มีร้านอาหารเครื่องดื่มไว้สำหรับบริการ

ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ พบว่า ปัญหาสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดเทคนิค ความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้

3. แนวทางการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านการให้บริการเจ้าหน้าที่

ควรจัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย โครงการพัฒนา

ศักยภาพเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย ในเนื้อหากิจกรรมด้านเทคโนโลยี (อาคารคลังสมอง) ด้านวิทยาศาสตร์ (อาคารโลก วิทยาศาสตร์) ด้านดาราศาสตร์ (อาคารท้องฟ้าจำลอง) ตลอดจนองค์ความรู้ด้านการให้บริการ การเอาใจใส่ ช่วยเหลือ แนะนำ เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ โครงการศึกษาดูงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์ความรู้และประสบการณ์ ที่หลากหลายนำมาปรับใช้กับศูนย์การเรียนรู้ มีการแบ่งงานกำหนดหน้าที่ให้ชัดเจนโดยจัดทำเป็นคำสั่ง ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่เฉพาะทาง ตำแหน่ง นักดาราศาสตร์ ประจำอาคารท้องฟ้าจำลอง ตำแหน่งผู้ช่วยบรรณารักษ์ ประจำห้องสมุด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ควรสร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าหน้าที่ โดยการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน ตลอดจนถึงการให้โบนัสประจำปี มีการจัดสรรงบประมาณและใช้งบประมาณสำหรับดำเนินการโครงการต่างๆ ให้เพียงพอและเหมาะสม ควรรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้มาใช้บริการ โดยจัดทำตู้รับแสดงความคิดเห็น จัดทำเว็บไซต์ศูนย์การเรียนรู้และควรจัดให้มีแบบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังจากเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินด้านความพึงพอใจ จากทุกฝ่ายและผู้มีส่วนร่วม ซึ่งผลการประเมินด้านความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ อย่างต่อเนื่องทุกเดือนและสรุปผลทุกปี เสนอผู้บริหารได้รับทราบ

3.2 ด้านกระบวนการให้บริการ

ควรมีการประชุมวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น การติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามจุดที่สำคัญของจังหวัด หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วารสารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงราย จัดส่งเอกสารประชาสัมพันธ์ไปยังสถาบันศึกษาต่างๆ จัดบูธประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ตามงานสำคัญ ของจังหวัด ขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์ทางวิทยุชุมชน เสียงตามสายในชุมชน และจัดทำคู่มือประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ของอาคารต่างๆ ทุกอาคาร กำหนดระยะเวลาในการให้บริการอย่างชัดเจนโดยจัดทำเป็นประกาศติดไว้ทุกอาคารและแจ้งให้ประชาชนผู้มาใช้บริการรับทราบ และควรมีคำสั่งการจัดเวรให้บริการโดยไม่หยุดพักกลางวัน มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการให้บริการที่ชัดเจนและตีประกาศให้ผู้มาใช้บริการทราบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างแรงจูงใจให้กับเจ้าหน้าที่ โดยการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน

ตลอดจนถึงการให้โบนัสประจำปี ควรมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณและใช้จ่ายงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ให้เพียงพอและเหมาะสมและมีการวัดผลประเมินด้านความพึงพอใจจากทุกฝ่ายและผู้มีส่วนร่วม ซึ่งผลการประเมินด้านความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาด้านกระบวนการให้บริการอย่างต่อเนื่องทุกเดือนและสรุปผลทุกปี เสนอผู้บริหารได้รับทราบ

3.3 ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์

ควรมีการวางแผนปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดทำโครงการปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เครือข่าย ที่เคปาร์ค TKPark อุทยานการเรียนรู้ภายในปีงบประมาณ 2556 มีการเพิ่มเติมและเปลี่ยนสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดแสดงให้ความรู้ใหม่ทุกๆ 1 ปี ส่วนการให้บริการด้านร้านอาหาร เครื่องดื่ม ให้เพียงพอและเหมาะสม ภายในศูนย์การเรียนรู้ โดยจะมีโครงการปรับปรุงร้านอาหารที่มีอยู่เดิมเป็นที่จำหน่ายอาหารประเภทอาหารกล่องสำเร็จรูป น้ำดื่ม และจัดให้เป็นที่นั่งพักสำหรับรอรับบริการ ควรมีการจัดสรรงบประมาณและใช้งบประมาณในการปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้ ปรับปรุงร้านอาหารและที่นั่งพักสำหรับรอรับบริการให้เพียงพอและเหมาะสม

3.4 ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ

ควรมีการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมสื่อด้านภาพยนตร์ในอาคารคลังสมองให้เป็นภาพยนตร์ ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้มาใช้บริการ มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านวิชาการและด้านความบันเทิง โดยควรจัดซื้อปีละ 2 ครั้ง และจัดหาหนังสือที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันและตรงกับความต้องการของผู้มาใช้บริการไว้ในห้องสมุด ปีละ 2 ครั้ง ควรมีการปรับเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ในอาคารโลกวิทยาศาสตร์ให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันปีละ 1 ครั้ง และควรปรับปรุงอาคารห้องฟ้าจำลองให้มีพื้นที่สำหรับติดตั้งกล้องส่องดูดาวที่พร้อมให้บริการได้ตลอดเวลา ควรเพิ่มเติมเนื้อหา องค์ความรู้ด้านต่างๆ ในอาคารห้องฟ้าจำลอง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อสื่อภาพยนตร์และหนังสือเพื่อจะได้สื่อที่ครอบคลุมทุกเนื้อหา และตรงกับความต้องการของผู้มาใช้บริการ เพิ่มเจ้าหน้าที่ ตำแหน่งนักดาราศาสตร์ ประจำอาคารห้องฟ้าจำลอง เพื่อที่จะได้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง คอยแนะนำ ชี้แนะ ให้ความรู้ที่แม่นยำและถูกต้องแก่ผู้มาใช้บริการและควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่ออุปกรณ์เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในทุกๆ อาคาร

* ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ (Discovery Center) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ โดยแยกประเด็นดังนี้

1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางให้เพียงพอต่อการให้บริการและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยการจัดอบรม ด้านการให้บริการหรือศึกษาดูงานหน่วยงานอื่นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง/คน และมีการประเมินการทำงาน

2. ด้านกระบวนการให้บริการ ควรให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ เพื่อจูงใจให้ประชาชนมาใช้บริการมากขึ้นทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนการนำเสนอ ควรเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนรู้แบบมีชีวิตที่ผู้มาใช้บริการสามารถสัมผัสและเรียนรู้ด้วยตนเองและเจ้าหน้าที่ควรให้บริการ โดยไม่หยุดพักกลางวัน เพื่อเพิ่มช่องทางให้ผู้มาใช้บริการ

3. ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ ควรจะปรับปรุงทัศนียภาพร่มรื่นสวยงาม สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย เพิ่มต้นไม้เพื่อสามารถจัดให้เป็นที่นั่งพักผ่อน เพื่อรอรับบริการได้มากยิ่งขึ้น ส่วนวัสดุอุปกรณ์ที่จัดแสดงควรได้รับการเปลี่ยนแปลง ทุก 2 ปี หรือเพิ่มเติมให้มากกว่าเดิม

4. ด้านองค์ความรู้ที่ได้รับ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ประสบการณ์ตรงกับงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถเฉพาะทาง ที่จะให้คำแนะนำ ชี้แจง ตอบข้อซักถาม เพิ่มเติมได้อย่างถูกต้อง แม่นยำในส่วนของสื่อภาพยนตร์ ภาพยนตร์สามมิติควรได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ให้ครอบคลุมทุกเนื้อหา ทุกกลุ่มผู้มาใช้บริการ ห้องแห่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด) ควรจัดซื้อหนังสือที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกด้านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่ทันสมัยในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการ ส่วนอาคารโลกวิทยาศาสตร์และอาคารท้องฟ้าจำลอง ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารเพิ่มเติม แจกให้ผู้มาใช้บริการได้ศึกษา และจัดทำแบบสอบถามประเมินความรู้ก่อนมาใช้บริการและหลังจากมาใช้บริการแล้ว

* ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการให้บริการประชาชน ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน

2. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยเน้นด้านงานบริการประชาชนเป็นหลัก

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือตรวจสอบสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ จากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

4. ควรมีการพัฒนาแนวทางการให้บริการประชาชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อตรงกับความต้องการและสภาพปัญหาอย่างแท้จริง อาจใช้ในรูปแบบอาสาสมัคร

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.

กรุงเทพมหานคร: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2550.

สุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์. แนวทางพัฒนานครแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:

กลุ่มศิลปวัฒนธรรมกีฬาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. การวิเคราะห์นโยบายการจัดตั้งโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย, 2554.

..... พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2542. เชียงราย:

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย, 2542.

สำนักวิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
80 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 57100
โทร. 0-6377-6131